

İstirahətdən qayıdan ailənin 3 üzvü qəzada öldü

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2 avqust 2018-ci il Cümə axşamı № 164 (7053) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Biz öz siyasətimizdən əl çəkməyəcəyik"

Prezident İlham Əliyev: "Torpaqlarımız qayıtmayana qədər sülh olmayacaq və Ermənistanın yeni rəhbərliyi bunu çox yaxşı başa düşməlidir"

yazısı səh.3-də

Bir əsrdə iki dəfə Türkiyəni Rusiyaya yaxınlaşdırın səbəb

yazısı səh.10-də

BŞİH-in səlahiyyəti azaldıldı

yazısı səh.2-də

Siyasi səhnədə yox, xeyir-şər işlərində görünən müxalifət...

yazısı səh.10-də

Mərkəzi Bank üzən məzənnə rejiminə keçidlə bağlı tədbirlərə başlayıb

yazısı səh.2-də

Fermerlərə 28,890 mln. manat subsidiya ödəniləcək

yazısı səh.2-də

Avqustun 1-dən sürücülər üçün 50 manatlıq cərimələr olacaq

yazısı səh.2-də

Rusiyaya "asi" çıxan Ermənistan və sükutu pozan Moskva

yazısı səh.7-də

Amerikaya inandıq, "ağzımız yandı" - ABŞ-in demokratiya fiaskosu

yazısı səh.9-də

İnsanları ölümün pəncəsindən alan dövlət adamları

yazısı səh.13-də

Gedək üzü ölümə - Xəzərdə niyə batırıq...

yazısı səh.15-də

Restoranlarda və xidmət sahələrində çek problemi

yazısı səh.13-də

MOSKVA İRƏVANA "DİŞİNİ" GÖSTƏRDİ - ŞİMALDAN RƏSMİ HƏDƏ

Rusiyanın baş diplomati vassalın ünvanına sərt danışdı, Köçəryana azadlıq istədi; **Lavrov:** "Ermənistanın yeni rəhbərliyi öz vədlərinə əməl eləmir"; meydandan hakimiyyətə gələn Paşinyan isə təzədən xalqı meydana çağırdı - əsas hədəf...

musavat.com
Togrul İsmayil

yazısı səh.8-də

Azərbaycan əsilli rusiyalı jurnalistin qətlə bağlı ilginç iddialar

Həmid Herişçi yaxın dostu Orxan Camalın başına gələnlərdən danışdı: "Onları Rusiyanın Afrikada möhkəmlənməsini istəməyən Qərb xüsusi təyinatlıları öldürüb"

yazısı səh.6-də

Elmira Axundovanın Elnur İbrahimovdan hesabat aldığı bilindi - səs yazısı+stenoqram

yazısı səh.5-də

Ayaz Mütəllibov: "İrana hücum arzu olunmaz nəticələrə gətirib çıxara bilər"

yazısı səh.4-də

Aqil Abbas: "Soyad bir yana, hələ millətə ad da axtarıyıq, bu, faciədir"

yazısı səh.12-də

Prezident Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun yaradılması barədə sərəncam imzaladı

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi mexanizminin təkmilləşdirilməsi haqqında fərman imzalayıb. APA-nın məlumatına görə, fərmana əsasən Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu ləğv edilib.

İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişafı Fondu publik hüquqi şəxs təsis ediləcək.

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun "Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaitlərinin istifadəsi Qaydaları"na uyğun olaraq göstərdiyi fəaliyyətdən irəli gələn hüquq və öhdəlikləri, o cümlədən güzəştli kreditlərdən istifadə şərtləri haqqında müvəkkil kredit təşkilatları ilə bağlanmış müqavilələr üzrə hüquqlar (müvafiq sənədlərin, məlumatların alınması və s.), verdiyi güzəştli kreditlərdən irəli gələn tələb hüququ, müvəkkil kredit təşkilatlarına müəyyən edilmiş limitlər üzrə vəsaitin ayrılmasına, eləcə də Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən maliyyələşdirilməsi barədə qərar qəbul edilmiş sahibkarlıq subyektlərinin investisiya layihələrinə güzəştli kredit ayrılmasına dair öhdəliklər Sahibkarlığın İnkişafı Fondu publik hüquqi şəxsə keçir.

Fondun fəaliyyətinə ümumi rəhbərliyi və nəzarəti həyata keçirmək üçün ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərən 9 nəfərdən ibarət Müşahidə Şurası yaradılır. Müşahidə Şurasının 5 üzvünü İqtisadiyyat Nazirliyi, 4 üzvünü isə aşağıdakı dövlət qurumları (hər qurumdan bir nəfər olmaqla) təyin edir:

- Maliyyə Nazirliyi;
- Vergilər Nazirliyi;
- Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi;
- Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası;

Müşahidə Şurasının sədri iqtisadiyyat naziri tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilir. Fondun nizamnamə fondu 1 094 254 581 manatdır və ona verilmiş əmlakdan, habelə dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitdən formalaşır.

Fermerlərə 28,890 mln. manat subsidiya ödəniləcək

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində Respublika Komissiyasının sədri, kənd təsərrüfatı nazirinin müavini İlham Quliyevin sədrliyi ilə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarna buğda və çeltik əkininə və istifadə etdikləri yanacaq və

motor yağlarına görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən yardımların, habelə hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən istehsalçılara satılan mineral gübrələrin, biohumusun və pestisidlərin qiymətinə tətbiq edilən güzəştin məbləğinin ödənilməsinin təmin edilməsi üzrə Respublika Komissiyasının növbəti iclası keçirilib.

Nazirlikdən "Report"a verilən məlumata görə, Respublika Komissiyasının iclasında kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarna dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına hər hektar əkin sahəsinin becərilməsində istifadə etdiyi yanacaq və motor yağlarına görə 50 manat, habelə buğda və çeltik əkinlərinə görə əlavə 40 manat, barama emalı və ipək istehsalı müəssisələrinə təhvil verdikləri yaş baramanın hər kiloqramına görə 5 manat məbləğində subsidiya verilməsi ilə bağlı Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin rayon (şəhər) idarələrindən daxil olmuş sənədlərə baxılıb.

Respublika Komissiyası 29 rayon (şəhər) üzrə 144 302 istehsalçıya 379 006,01 hektar əkin sahəsinin və çoxillik əkmələrin becərilməsində istifadə etdiyi yanacaq və motor yağlarına, habelə buğda və çeltik əkininə görə 26 399 889,30 manat məbləğində yardım ödənilməsi və 36 rayon (şəhər) üzrə 4186 istehsalçıya təhvil verdikləri 498 100,47 kq yaş baramaya görə 2 490 502,35 manat məbləğində subsidiyanın verilməsi barədə qərarlar qəbul edib.

Rayon (şəhər) və kənd ərazi komissiyaları üzrə yanacaq və motor yağlarına, habelə buğda və çeltik əkininə və yaş baramanın miqdarına görə subsidiya veriləcək istehsalçıların siyahısı, onların əkin sahələri, təhvil verilmiş yaş baramanın miqdarı və hesablanmış subsidiyanın məbləği barədə məlumatlar nazirliyin rəsmi internet sahifəsinin (<http://agro.gov.az>) "Subsidiyalar" bölməsində yerləşdiriləcək.

BŞİH-in səlahiyyəti azaldıldı

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev şəhərsalma fəaliyyəti sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında fərman imzalayıb.

Musavat.com-un məlumatına görə, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti Başçısı Aparatının Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsi Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin tabeliyinə verilib.

Müəyyən edilib ki, Bakı şəhərinin inzibati ərazisində tikinti obyektlərinin tikintisinə və istismarına icazələrin verilməsi (tikinti obyektlərinin tikintisinə və istismarına icazələrin Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti və Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi tərəfindən verildiyi hallar istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi həyata keçirir.

Nazirlər Kabinetinə tikintiye icazə verilməsi üçün müraciətə baxılarkən yalnız tikinti layihəsinin şəhərsalma sənədlərinə (qüvvədə olan müfəssəl plana, belə plan olmadıqda və ya onun müddəti bitdikdə, tikintiye icazə verilmə-

sinin mümkünlüyünün Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin 11-ci maddəsinə, o cümlədən ərazilərin zonalaşdırılması, tikintinin növü və miqyası ilə bağlı müfəssəl qaydalara və yaşayış məntəqələrində yanaşı sahələrdə tikinti aparılmasının əsas şərtlərinə) uyğunluğu yoxlanıldıqdan sonra tikintiye icazə icraatı çərçivəsində həmin layihənin göstərilən Məcəlləyə uyğun olaraq rəy bildirilməsi üçün tikintiye icazə ilə fəaliyyət sferasına (maraqlarına) toxunulan aidiyyəti qurumlara, texniki şərtlərin verilməsi üçün müvafiq qurumlara və həmin Məcəllədə nəzərdə tutulmuş hallarda ekspertizadan keçiril-

məsi üçün ekspertiza müəssisəsinə göndərilməsini, habelə tikinti layihəsinin şəhərsalma sənədlərinə uyğun olmadığı hallarda tikintiye icazə verilməsindən imtina üçün əsas olduğunu müəyyən edən normaların (mümkün sui-istifadə amillərinin aradan qaldırılması zərurəti də nəzərə alınmaqla) həmin Məcəlləyə əlavə edilməsini (layihəsinin ekspertizadan keçirilməsi tələb olunmayan obyektlərə münasibətdə - həmin Məcəllənin 75.4-1-ci maddəsində göstərilən müddət çərçivəsində) nəzərdə tutan qanun layihəsini iki ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan prezidentinə təqdim etmək tapşırılıb.

İstirahətdən qayıdan ailə dəhşətli qəzaya düşdü - 3 ölü

Fövqəladə Hallar Nazirliyi Hacıqabul rayonu ərazisində ağır yol qəzası ilə bağlı məlumat yayıb.

Publika.az FHN-in saytına istinadən xəbər verir ki, Böhran Vəziyyətlərdə İdarəetmə Mərkəzinə daxil olmuş məlumata əsasən, Hacıqabul rayonunun Qarasu kəndində "KamAZ" markalı yük avtomobili ilə "BMW" markalı minik avtomobili toqquşub. Hadisə yerinə cəlb olunmuş Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin müvafiq xilasetmə qüvvələri minik avtomobilində sıxılmış vəziyyətdə qalmış qadın cəsədi (şəxsiyyəti məlum deyil) deformasiyaya uğramış nəqliyyat vasitəsindən çıxarıb və aidiyyəti üzrə təhvil vermişlər. Əməliyyat başa çatıb.

Qəza nəticəsində BMW

minik avtomobilində olan sərnişinlərdən 3 nəfər ölüb, 4-ü xəsarət alıb.

APA ölənlərin kimliyini müəyyən edib. Qəza nəticəsində BMW sürücüsünün həyat yoldaşı 1980-ci il təvəllüdü Əliyeva Səmayə Məmməd qızı, qardaşının həyat yoldaşı Əliyeva Xatirə Kamil qızı və

qardaşı oğlu 2005-ci il təvəllüdü Əlizadə Rizvan Süleyman oğlu ölüb.

Qəza nəticəsində 1975-ci il təvəllüdü Əliyev Müşviq Əliqardaş oğlu, 2012-ci il təvəllüdü Əlizadə Ömər Müşviq oğlu, 2008-ci il təvəllüdü Əlizadə Nərmin Müşviq qızı, 2009-cu il təvəllüdü Əlizadə Əliqardaş Müşviq oğlu xəsarət alıblar.

Ölənlərdən birinin cəsədi deformasiyaya uğramış avtomobildən xilasedicilər tərəfindən çıxarılıb.

Məlumatla görə, qəzaya düşən Qobustan sakinləri Qaxdan istirahətdən qayıdarmışlar.

Onların hamısının yaxın qohum olduğu bildirilir.

Mərkəzi Bank üzən məzənnə rejiminə keçidlə bağlı tədbirlərə başlayıb

"Üzən məzənnəyə keçid iqtisadiyyatda işlər görülür". APA-nın məlumatına görə, bunu Azərbaycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmov dünən keçirilən mətbuat konfransında deyib.

"Bildirmək istəyirəm ki, dünyada üzən məzənnə rejimi olan ölkələr azdır. Bizim planlarımız var. Üzən məzənnəyə keçmək üçün ilk növbədə onun şəraitini yaratmaq lazımdır. Bunun üçün ixrac şaxələndirilməlidir. Valyutaya tələb olan id-xalçılar var. Üzən məzənnə o deməkdir ki, məzənnə tələb və təkliflə formalaşsın. Üzən məzənnə üçün liberal, şaxələnməmiş valyuta bazarı mövcud olmalıdır. Son dövrlərdə aparılan işlər nəticəsində orta müddətli dövrdə şaxələnməmiş valyuta bazarı yaradıla bilər. Buna uyğun şəkildə biz paralel digər tədbirləri reallaşdırmaqla üzən məzənnəyə keçə bilərik", - deyir E.Rüstəmov bildirib.

Avqustun 1-dən sürücülər üçün 50 manatlıq cərimələr olacaq

Avqustun 1-dən 31-dək Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə respublika ərazisində "Təmiz hava" aylığı keçirəcək. Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin şöbə rəisi, polkovnik-leytenant Rüfət Quliyev bildirib ki, "Təmiz hava" aylığının keçirilməsində məqsəd atmosferin avtonəqliyyat vasitələrinin ixrac qazlarının tərkibində olan zərərli maddələrlə çirkləndirilməsi hallarının qarşısının alınmasıdır.

Tədbirlə əlaqədar Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi nəqliyyat vasitəsi sahiblərinin, sürücülərin və eləcə də avtonəqliyyat müəssisələrinin rəhbərlərinin bir daha diqqətinə çatdırır ki, istifadələrinə olan avtomobillərin yanacaq sistemi tənzimlənməklə saz vəziyyətə gətirildikdən və ixrac qazlarının tərkibinin normalara uyğunlaşdırılması təmin edildikdən sonra istismarına yol verilə bilər.

Ətraf mühitə atılan tullantılarda müəyyən edilmiş normadan artıq çirkləndirici maddələr olan avtomobillərin idarə edilməsinə və onların istismara buraxılmasına yol verən fiziki və hüquqi şəxslər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Avqustun 1-də Bakının Qaradağ rayonunun Lökbatan qəsəbəsində Qarabağ, Böyük Vətən müharibələri, Çernobil əlillərinə və şəhid ailələrinə mənzillərin və avtomobillərin verilməsi mərasimi olub.

AzərTAc xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak ediblər.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev dövlətimizin başçısına məlumat verib ki, nazirlik "ŞA İnşaatçı" Mənzil Tikinti Kooperativini tərəfindən inşa olunan binadan ümumilikdə 35 mənzili satın alıb. Bu mənzillərdən 23-ü Qarabağ müharibəsi əlillərinə, 12-si isə şəhid ailələrinə verilir.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mənzillərdə yaradılan şəraitlə tanış oldular.

Daimi qaz, su və işıqla təchiz edilən mənzillər yüksək səviyyədə təmir olunub, bütün zəruri avadanlıq, o cümlədən mətbəx mebeli quraşdırılıb. Bundan başqa, mənzillərdə kombi sistemi də qurulub.

Sonra prezident İlham Əliyev əlil və şəhid ailələrinin üzvləri ilə görüşüb.

Dövlətimizin başçısı görüşdə çıxış edib:

- Bu gün Lökbatan qəsəbəsində yeni inşa edilmiş yaşayış kompleksində Qarabağ müharibəsi əlillərinə və şəhid ailələrinə 35 mənzil təqdim olunur. Dövlət bu mənzilləri satın alıb və sizə hədiyyə edir. Eyni zamanda, bu gün sizə 136 minik maşını da verilir. Bu da dövlət tərəfindən sizə verilən növbəti hədiyyədir.

Deməliyəm ki, son iyirmi il ərzində şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə 5500-dən çox fərdi ev və mənzil verilmişdir. Altı mindən çox minik maşını verilmişdir. Yəni, bu, dövlətin sizə olan qayğısının təzahürüdür və bu siyasət bu gün də davam etdirilir. Dediğim kimi, bu gün 35 mənzil verilir. Ancaq ilin sonuna qədər nəzərdə tutulan rəqəm əlavə 170 mənzil və fərdi evdir. Bununla belə, nəzərə alsaq ki, hələ də növbədə kifayət qədər insan var, - təqribən 4 minə yaxın insan növbədədir, - mən əlavə vəsait ayıraraq bu il minimum daha 300 mənzilin alınması ilə bağlı qərar qəbul edəcəyəm.

Bu siyasət davam etdiriləcək. Beləliklə, ehtiyac içində yaşayan 500-ə yaxın insan ilin sonuna qədər mənzillərlə təmin ediləcək. Biz çalışmalıyıq ki, bu proqramı tezliklə başa çatdıraq. Əlbəttə ki, buna nail olmaq üçün kifayət qədər maliyyə vəsaiti olmalıdır. Biz imkan daxilində bu vəsaiti təmin edib, təşkil edib sizə mənzilləri təqdim edəcəyik. Hələ də mənzillə təmin olunmayan şəhid ailələri, müharibə əlilləri mütləq mənzillər alacaqlar.

Dövlət öz siyasətini aparır. Bu kateqoriyadan olan insanların məşğulluq problemləri də həll olunur. Bildiyiniz kimi, biz indi genişmiqyaslı özünüməşğulluq proqramının icrasına başlamışıq. Hər il ən azı 7 min ailə bu proqramla əhatə olunacaq. Hər bir ailəyə minimum 5 min manat dəyərində ləvazimat, vəsait, müxtəlif təyinatlı avadanlıqlar verəcək ki, onlar öz biznesini, öz işini qura bilsinlər. Göstəriş verilməmişdir ki, müharibə əlilləri, şəhid ailələri də mütləq bu proqramla əhatə olunsunlar. Artıq bu işlər başlamışdır, təlim kursları aparılır. Beləliklə, biz məşğulluq probleminin həllinə də çox ciddi töhfə vermiş olaçağıq.

Dövlətimizin sosial siyasəti uğurla aparılır. Görülmüş işlər bu

Ermenistanı daha da sarsıdacaq. Çünki kriminal xunta rejiminin çökməsində Azərbaycanın rolu da az deyil. Onları çökdürən və uçuruma aparən birinci zərbə iki il bundan əvvəl vurulub. Aprel döyüşləri onların çürümüş sütunlarını tamamilə sıradan çıxarıb və ondan sonra kriminal xunta rejimi uçuruma doğru getməyə başlamışdır. Bunu heç kim unutmamalıdır. Əgər iki il bundan əvvəl bu döyüşlər cəmi 4-5 gün davam edibse və buna baxmayaraq, biz iki min hektar torpağı işğalçılardan azad etdik və indi minlərlə hektar torpağa biz nəzarət edirik.

"Biz öz siyasətimizdən əl çəkməyəcəyik"

Prezident İlham Əliyev: "Torpaqlarımız qayıtmayana qədər sülh olmayacaq və Ermənistanın yeni rəhbərliyi bunu çox yaxşı başa düşməlidir"

nun bariz nümunəsidir. Dediğim rəqəmlər onu göstərir ki, dövlət həmişə sizin yanınızdadır. Eyni zamanda, müharibədən, işğaldan əziyyət çəkən bizim köçkün, qaçqın soydaşlarımız var. Onlar da dövlət tərəfindən qayğı ilə əhatə olunurlar. Son illərdə 100-ə yaxın qəsəbə salınıb. Üç yüz minə yaxın köçkün evlərlə, mənzillərlə təmin edilir. Bu siyasət davam etdirilir. Bu il Qaradağ rayonunun Qobu qəsəbəsində min mənzillik yeni köçkün qəsəbəsi salınmışdır. Orada da bütün infrastruktur, məktəb, bütün lazımı məsələlər öz həllini tapıb. İlin sonuna qədər isə 4 min köçkün ailəsi, təqribən 20 min insan yeni mənzillərlə təmin ediləcək. Yəni, biz ancaq bu layihələrin nəzərə alsaq görərik ki, nə qədər böyük qayğı göstərilir və bu məqsədlərə çatmaq üçün dövlət nə qədər vəsait xərcləyir.

Bu siyasət davam etdiriləcək. Sosial siyasət Azərbaycanda prioritet məsələlərdən biridir. Mən dəfələrlə demişəm ki, bizim bütün işlərimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Xüsusilə sosial cəhətdən az müdafiə olunan vətəndaşlar, işğaldan əziyyət çəkmiş, əlil olmuş, yaxınlarını itirmiş insanlar, onların yaşayışı, məşğulluğu, həyat səviyyəsi bizim üçün prioritet məsələdir. Biz imkan daxilində bu məsələləri həll edirik. Deyə bilərəm ki, işğaldan və etnik təmizləmədən əziyyət çəkmiş dövlətlər arasında Azərbaycanda bu sahədə görülən işlər ən yüksək səviyyədədir. Bunu beynəlxalq təşkilatlar da, BMT də qeyd edir və Azərbaycan təcrübəsi bir çox ölkələr üçün nümunə kimi göstərilir. Bəlkə də dünyada öz vətəndaşlarına bu qədər qayğı və diqqət göstərən ikinci ölkə yoxdur. Bu, bir daha bizim siyasətimizin niyyətini əks etdirir. Bu siyasət davam etdiriləcək. Bir daha demək istəyirəm ki, bu gün növbədə duran bu kateqoriyadan olan bütün insanlar imkan daxilində mənzillərlə, evlərlə, maşınlarla təmin ediləcəklər.

O ki qaldı bizim iqtisadi potensialımıza, - çünki bütün bu işləri öz daxil imkanlarımız hesabına görürük, heç bir yerdən yardım almırıq, - iqtisadiyyatımız inkişaf edir. Bu il də yaxşı nəticələr olacaqdır. Gələnlə daha yaxşı nəticələr olacaq. Artıq ilkin proqnozlar verilibdir. Gələnlə sürətli inkişaf il olacaq. Beləliklə, maliyyə imkanlarımız daha da genişləncək və ölkə qarşısında duran əsas vəzifələri, infrastruktur layihələrin, eyni zamanda və ilk növbədə, sosial məsələlərin həlli üçün biz bu vəsaitdən istifadə edib sizin problemlərinizi həll edəcəyik.

Ermenistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə gəldikdə isə, o həllin bir yolu var: ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa edilməlidir. Dağlıq Qarabağ bizim əzəli tarixi torpağımızdır. Bunu tarix deyir, beynəlxalq hüquq deyir və bütün dünya dövlətləri ölkəmizin ərazi bütövlüyünü tanıyır və dəstəkləyir. Keçən ay Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında paraflanmış "Tərəfdaşlıq prioritetləri" sənədində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi, sərhədlərinin toxunulmazlığı ilə bağlı Azərbaycan vətəndaşına çox böyük dəstək ifadə olunmuşdur. Bu, bizim növbəti diplomatik qələbəmizdir. Eyni zamanda keçən ay NATO-nun zirvə görüşünün nəticəsi olaraq qəbul edilmiş bəyannamədə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə dəstək göstərilib. Yeni bunlar çox ciddi siyasi sənədlərdir, həqiqəti, beynəlxalq hüququ əks etdirən sənədlərdir. Eyni zamanda işğalçı ölkəyə göndərilən çox ciddi siqnallardır. Onlar bilsinlər ki, mötəbər beynəlxalq təşkilatlar bu məsələni diqqətdə saxlayır və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir. Münaqişənin həlli yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

İşğalçı dövlət indi ağır günlər yaşayır. İyirmi il Ermənistan rəhbərlik etmiş kriminal xunta rejimi çökdü. Onların işğalçı siyasəti iflasa uğradı. Onların bu vəziyyətdə düşməsinin əsas səbəbi işğal siyasətidir. Çünki əgər işğal siyasəti olmasaydı, Ermənistan regional layihələrdən təcrid edilməyəcəkdi və beləliklə, bizim imkanlarımızdan faydalanı bilərdi. Mehiz işğalçı siyasətinə görə Ermənistan bu gün bu

şəklə gətirilmiş vəziyyətdədir və iqtisadi inkişaf üçün heç bir perspektiv yoxdur. O vaxta qədər ki, Azərbaycanla münasibətlər normallaşmayacaq. Normallaşmanın da bir yolu var - işğalçı dövlət bizim torpaqlarımızdan dərhal və qeyd-şərtsiz çıxmalıdır. Necə ki, dünyanın ən mötəbər qurumu olan BMT Təhlükəsizlik Şurası 25 il əvvəl qətnamə qəbul edib və orada açıq-aydın göstərilir ki, erməni silahlı qüvvələri Azərbaycan torpaqlarından dərhal, qeyd-şərtsiz çıx-

lərdə mövcud olan praktikanı düzgün təhlil etsin. Ancaq əlbəttə ki, bu bəyanatlar sülh prosesinə vurulmuş növbəti zərbələrdir və bütün məsuliyyət Ermənistan rəhbərliyinin üzərinə düşür. Çünki onlar işğal siyasətini davam etdirmək fikrindədirlər. Hələlik biz belə qənaətə gələ bilərik.

Eyni zamanda Ermənistan sülhə yönəlmiş çağırışlar da edilir, biz də bu çağırışları eşdiririk. Əlbəttə, biz də sülh istəyirik, amma biz torpaqlarımızı istəyirik.

lənə qayıtmayana qədər sülh olmayacaq və Ermənistanın yeni rəhbərliyi bunu çox yaxşı başa düşməlidir. Sülh istəyirlərsə, erməni əsgəri torpaqlarımızdan çıxmalıdır. Erməni əsgərinin Azərbaycan torpağında nə işi var?! Müharibədən əziyyət çəkmiş, həlak olmuş, əlil olmuş Azərbaycan vətəndaşları öz torpağında həlak olublar, əlil olublar, Ermənistan torpağında yox. Ona görə münaqişənin həllinin bir yolu var - işğalçı qüvvələr bizim torpaqlarımızdan dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmalıdır. Onda bölgədə sülh yaranar. Onda Ermənistanla Azərbaycan arasında əlaqələr yarana bilər. Onda regionun geosiyasi vəziyyəti tamamilə dəyişə bilər və dayanıqlı sülh yaranar bilər.

Biz bunu istəyirik. Ancaq eyni zamanda, dediğim kimi, münaqişənin tezliklə və mərhələli yollarla həlli torpaqlarımızın azad olunmasında asılıdır. Biz bunu tələb edirik və beynəlxalq hüquq da bunu tələb edir. Biz öz siyasətimizdən əl çəkməyəcəyik. Əgər Ermənistan rəhbərliyi bundan sonra da danışıqları uzadırsa, biz öz təcrid siyasətini davam etdirəcəyik, bütün vasitələrdən istifadə edib

Biz öz siyasətini davam etdirəcəyik, daha da güclü olmalıyıq. Bütün beynəlxalq təşkilatlar bizi beynəlxalq və siyasi müstəvidə dəstəkləyir. İqtisadi sahədə Ermənistanla Azərbaycan arasında yerlə göy qədər fərq var. Həm hərbi paradda nümayiş olunan imkanlar, həm də döyüş meydanında göstərilən şücaət, qəhrəmanlıq göstərdi ki, kim kimdir və kim nəyə qadirdir. Biz bütün bu imkanlardan istifadə edirik və edəcəyik. Biz bu vəziyyətlə heç vaxt barışmayacağıq. Bir daha demək istəyirəm, Ermənistan rəhbərliyi bilməlidir ki, sülh istə-

"Ehtiyac içində yaşayan 500-ə yaxın insan ilin sonuna qədər mənzillərlə təmin ediləcək"

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Torpaqlarımız qayıtmayana qədər sülh olmayacaq və Ermənistanın yeni rəhbərliyi bunu çox yaxşı başa düşməlidir. Sülh istəyirlərsə, erməni əsgəri torpaqlarımızdan çıxmalıdır. Erməni əsgərinin Azərbaycan torpağında nə işi var?! Müharibədən əziyyət çəkmiş, həlak olmuş, əlil olmuş Azərbaycan vətəndaşları öz torpağında həlak olublar, əlil olublar, Ermənistan torpağında yox. Ona görə münaqişənin həllinin bir yolu var - işğalçı qüvvələr bizim torpaqlarımızdan dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmalıdır. Onda bölgədə sülh yaranar. Onda Ermənistanla Azərbaycan arasında əlaqələr yarana bilər. Onda regionun geosiyasi vəziyyəti tamamilə dəyişə bilər və dayanıqlı sülh yaranar bilər.

Biz bunu istəyirik. Ancaq eyni zamanda, dediğim kimi, münaqişənin tezliklə və mərhələli yollarla həlli torpaqlarımızın azad olunmasında asılıdır. Biz bunu tələb edirik və beynəlxalq hüquq da bunu tələb edir. Biz öz siyasətimizdən əl çəkməyəcəyik. Əgər Ermənistan rəhbərliyi bundan sonra da danışıqları uzadırsa, biz öz təcrid siyasətini davam etdirəcəyik, bütün vasitələrdən istifadə edib

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Yalnız bu prinsiplər əsasında ola bilər və olmalıdır.

Böhranlar insanlara kreativ impulslar verirə...

Hüseyinbəla SƏLİMOV

Allah bizdən uzaq eləsin, zəlzələlər zamanı ardıcıl şoklar olur, həyəcanlanma ocağı tam boşalana qədər kiçik tərpənişlər, silkələnmələr davam edir. İqtisadiyyat da belədir, elə ki, böhran özünü büruzə verdi, şoklar davam edəcək, ta o vaxta qədər ki, hökumət iqtisadiyyatın "cilov"larını tamamilə əldən buraxsın və o da o tərəf-bu tərəfə ləngər vurub axır ki, özünün yeni dayanıqlı tarazlıq vəziyyətini alsın.

İlk ciddi şoku bir-iki il öncə yaşadım. O zaman ölkə iqtisadiyyatı hökumətin köməyiylə birtəhər müvazinətini saxlaya bildi və biz də "deyəsen, sovuşdu" -deyib bir azacıq rahatlaşdıq.

Amma qorxu və tələş tamamilə çəkilmədi, hələ də davam edir, on görə ki, hökumətin ikitəhər, "qeyri-səlis" açıqlamaları bir tərəfə, dolların rəsmi məzənnəsinə öteri baxmaq yetər ki, vəziyyətin hələ də dayanıqsız tarazlıq halında olduğunu anlayasan: çünki bu lənətə gəlmiş məzənnə o saat göstərir ki, manat dollara münasibətdə dəyərini hökumətin dəstəyiylə saxlayır.

Həm də elə bu yaxınlarda da deyildi ki, manatın tam üzən məzənnəsinə 2020-ci ildə keçiləcək - bəli, səhv etməməyə, belə dedilər...

Odur ki, ürəklerimizdə tələş və qorxu qalıbdır: bu gün olacaq, sabah olacaq... İqtisadiyyatın filosofları nə qədər desələr ki, guya böhranlar tekə iqtisadiyyata deyil, elə insanların özünə də kreativ impulslar verir və onları fəallaşdırır, yenə də etiraf etməyə məcbur ki, çətin ki böhranları sevən adamlar tapılsın, çünki burada böyük hesabla seçilməli şey çox azdır, ona görə ki, bütün sosial qrupların mobilliyi və immuniteti heç də eyni qədər və ya eyni ölçüdə olmur, bunun qocası, qadını, şikəsti-əlili, çoxuşaqlısı, səriştəli-səriştəsizi olur...

Odur ki, öten günlərdə ictimai nəqliyyatla bağlı Tarif Şurasının qərarı açıqlandılanda hamı kimi biz də təşvişə düşdük, çünki dərhal ağılımıza bir sual gəldi: bu, daha böyük bahalaşmanın ərafəsi deyil ki?

Buna cavabı hələ almamışıq, ona görə ki, adətən belə sualların heç cavabı olmur, əksinə, hökumətlər and-aman edir ki, sakit olun, hər şey qaydasındadır, bahalaşma-filan olmayacaq, amma bir müddətdən sonra başlanılır və nə başlanılır - bir də ayılıb görürük ki, bəs manatımız gedib düz qunun dibinə! Deyim ki, hər yerdə belə olur, heç yerdə iki ay irəli elan etmirlər ki, camaat, filan gün bahalaşma olacaqdır, çünki bunun elə ağır, elə panik nəticələri olar ki, tek iqtisadiyyat yox, çox şey kəllə-çarx olar.

Amma mənə elə gəlir ki, bizim məmurlarımızın heç də hamısı sirr saxlamağı bacarmır. Tarif Şurasının qərarlarından əvvəl bir də görürsən ki, bəli, mağazalarda bəzi mallar "yoxa çıxıb" və satışda yoxdur. Bəli, elə ki, Tarif Şurası qərarını açıqlayır, həmin mallar dərhal üzə çıxır - deməli, ortada hansısa rabitə var.

Hərçənd, əslində burada da təəccüblü şey yoxdur, biz də hər şeyə məmurlarımız özləri nəzarət edirlər, siyasət kimi iqtisadiyyatın da ağır yükü onların çiyinlərindədi, çünki "azad işgüzar təbəqə", "biznes adamı" funksiyasını da məmurlarımızın özləri daşımaqdadırlar.

Neyləsinlər, bu cür vacib işi başqalarına etibar etmək olarmı? Pul başqalarına keçərsə, hakimiyyət də az müddətdən sonra həmin adamlara tərəf sürüşməzmi? Və yaxud da sabah pensiyaya çıxandan sonra onları oğul - uşaq, qohum - qardaş qınamazmı ki, bəs hanı sənin milyonların?..

Nə isə. Bunlar bir azacıq "fəlsəfi" xarakterli məsələlərdi, bizsə tarix boyu fəlsəfədə axşamışıq, yunanların, romalıların əsərlərinə "şərhlər" yazmışıq. Sonra da avropalılar bizim filosofların əsərlərindəki şərhləri gereksiz şey kimi silib, sırf yunan və Roma filosoflarına aid olan fikirləri seçib-toplayıblar və beləcə, antik dünyanın fəlsəfi inciləri bərpa edilib.

Bax, "nə isə" dedim, amma fikir məni yenə də başqa səmtə apardı. Qayıdaq Tarif Şurasının qərarına. "Əsaslandırılması" bu, oldu ki, guya xidmətin keyfiyyəti durmadan yüksəlir və bu da əlavə xərclər tələb edir.

Biz də ictimai nəqliyyatdan daim istifadə edən insanlarıq. İnkər etmirik ki, bu sferada da yeniliklər var. Amma mənim istifadə etdiyim avtobuslar azı on il bundan əvvəlkiyədir, düzdür, bizi problemsiz mənzil başına çatdırırlar, özü də vaxtında, amma bunlar bəzi azsaylı xətlərdəki yeni avtobuslardan deyil.

Olsun. Görünür, sənişin xidmətilə məşğul olan şirkətlərimiz öncə camaatdan pul yığacaq, daha sonrasa bütün marşrutlara yeni avtobuslar buraxacaq. Nə deyirik, bunu da gözəllik, nədən olmasa da, səbir sarıdan bizdə həmişə boluq olub...

"ABŞ-İran və ABŞ-Türkiyə münasibətlərinə eyni çərçivədən baxmaq olmaz. Əvvəla onu qeyd edim ki, Türkiyə prezidenti Ərdəğan uzaqgörən, öz sözünü deyən pragmatik siyasətçilərdən biridir. O imkan verməz ki, münasibətlər qərginləşsin".

çevrilişlər, müharibələr yaşamaıy. Hətta sağında - solunda baş verən çevrilişlər, dağıntılar belə onları büdrətmedi. SSRİ boyda nəhəng qonşunun parçalanmasından digər qonşularımız kimi onlar da məhərətlə istifadə etdilər. Təbii ki, öz iqtisadi və hərbi potensialını gücləndirmək baxımından. Öz rəqiblərini, o cümlədən Səddam ki-

verdi. Səbəbi çox bəsit - Bəşər Əsədın tərəddüdləri, ikitəhər oyunlar qurması, kimlərsə öhdəsindən gələ bilməyəcəyi barədə vədlər verməsi, qüvvələr balansını düz gün qiymətləndirməməklə reallıqdan uzaq olması və sairə və nəhayət, ərəblərin birliyinin olmaması. İndi Əsəd sərhədləri olmayan, ordusu dağılmış, xalqı pə-

ma yerlərinə gedib-gəlirlər. Əgər müharibə başlasa, bu yolun aqibəti necə olacaq? Öz güzəranını, çərəyini bu xəttin vasitəsilə təmin edən sadə naxçıvanlıların, digər insanların vəziyyəti adamı düşünməyə vadar edir. Digər tərəfdən, İranda bizim 30 milyona yaxın qardaş və bacılarımız yaşayır, onların taleyi necə olacaq? İranda uzun bir sər-

"İrana hücum arzuolunmaz nəticələrə gətirib çıxara bilər"

Ayaz Mütəllibov: "İranda bizim 30 milyona yaxın qardaş və bacılarımız yaşayır, onların taleyi necə olacaq?"

Azərbaycanın birinci prezidenti Ayaz Mütəllibov bu fikirləri ABŞ-ın İran və Türkiyəyə yönelik mövcud siyasətini "Yeni Müsavat"a şərh edərkən söylədi. Onun fikrincə, R.T.Ərdəğan türk bayrağını, türk xalqının mənafeyini hər şeydən üstün tutan bir rəhbərdir, lazım gəldikdə, bu mənafe baxımından siyasətini həyata keçirir: "Son vaxtlar Rusiya ilə siyasətdə qəflətən müharibə əhval-ruhiyyəsinin yaranması və eyni sürətlə qəfil iki ölkə arasında dostluq və əməkdaşlığın bərpa olunması, siyasətlə məşğul olmaq istəyənlər üçün gözəl praktiki nümunə sayıla bilər. Bəs Ərdəğanın uğurunun mənbəyi haradadır? Xalqla dövlətin birliyində! Bu günlərdə bəyanat verdi ki, bu il Türkiyə 6 milyon rus turisti qəbul etməyə hazırlaşır. Bilirsiniz valyutaya çevirəndə bu nə qədər edir? Bura digər Avropa ölkələrindən gələnəri də əlavə etsək, ciddi bir rəqəm alınır. Üstəgəl, keçmiş sovet respublikalarına ixrac edilən kənd təsərrüfatı məhsulları. Təkcə Rusiya bazarının 65%-ni təmin etməyi öz üzərinə götürüb. Məhz buna görə də xalq 15 iyul hadisələri zamanı dövlətini qorumaqdan ötrü özünü tankın altına atdı".

A.Mütəllibov ABŞ-ın avqust ayında İranı bombalayacağı barədə xəbərlərə münasibət bildirərək dedi ki, İranda bağlı məsələ ciddidir: "İran artıq öz sərhədlərindən ötrü 5 və ya daha çox ölkəni öz nüfuzu altına alıb. Demək olar ki, İran ara-sıra baş verən kiçik narazılıqları çıxmaq şərti ilə, 30 ildir öz ərazisində siyasi kəlakizmlər,

"Dünya sürprizlərlə dolub, heç kimə inam qalmayıb"

mi düşmənlərini şərqilərə məxsus müdrikliklə yola saldılar. Yenə də xalq və dövlət birliyi! Narazılıqlara baxmayaraq, İran xalqının yarıdan çoxu indiki hakimiyyəti dəstəkləyir. Həyatı vacib məsələlərdə, istər xaricdə, istərsə də daxildəki vətəndaşları dövlətin yanında dururlar, milli birlik nümayiş etdirirlər. Demək olar ki, İran Qərbin Tunisdə başladığı "ərəb baharı" inqilablar silsiləsinin qarşısını Suriyada "İran payızı" ilə dayandırmağa nail oldu. Bir daha sübut olundu ki, Yaxın Şərq Şimali Afrika deyil. Xarabazara çevrilən isə Suriya oldu. Bir vaxtlar qədim mədəniyyətin nadir nüsxələrinin mövcud olduğu bir ölkə viran, Suriya xalqı isə parça-parça oldu. Bunun qarşısını almaq olarmı? Bəli, insan əli ilə törədilən fəlakətlərin qarşısını almaq mümkündür. Amma əksi baş

rən-pərən olmuş bir dövlətin prezidentidir. Kimə lazımdır bu cür prezidentlik? Hətta özü və ailəsi də bu siyasətin qirovuna çevrilib, daimi nigarançılıq, dəhşət altında, gələcək taleyi qeyri-müəyyənlikdə. Bir ömürdə 2 milyondan artıq insanın qətlə yetirilməsində cavabdehlik və vicdan yükü də var".

Eks-prezident dedi ki, diplomatıyanın yerini söyüş və müharibə, qarşılıqlı təhdid və təhqir ritorikasının tutduğunu nəzərə alsaq, sonrakı proseslərin necə davam edəcəyini yalnız təxmin etmək olar: "İrana hücum arzuolunmaz nəticələrə gətirib çıxara bilər. Bir onu qeyd etmək kifayətdir ki, Ermənistan tərəfindən faktiki blokadaya alınan qədim yurdumuz Naxçıvanla quru yolla əlaqə məhz İranın razılığı əsasında onun ərazisi vasitəsilə həyata keçirilir. Vətəndaşlarımız bu yolla öz doğ-

hədə maliklik, sərhədyanı bölgələrimiz hansı təhlükə ilə üzleşəcək? ABŞ-a nə var, okeanın o başındadır. Bombanı atanda məgər ayıracaq ki, bu farsdır, bu azərbaycanlıdır və yaxud da talış? Ya da ruhanidir, molla, sadə iranlıdır? Müharibələrin ən böyük fəsadı sadə köməksiz əhaliyə, ələlxüsus qadın və uşaqlara deyir. Allah göstərməsin! Bütün bunlar hamısı sual doğurur. Mən danışqlar və sülh yolunun tərəfdarıyam. Müharibələr sadə insanlara əzab-əziyyət, faciədən başqa bir şey gətirmir".

A.Mütəllibov durumu təhlükəli olduğunu qeyd etdi və konkret misallar çəkdi:

"Dünya sürprizlərlə dolub, heç kimə inam qalmayıb. Kimin ağına gələrdi ki, İraq kimi bir dövlətin tən yarisını bir dəstə oradan-buradan yığılma, heç bir ölkəyə tabe olmayan insanlar xaraba qoyardı və 21 əsrdə atom və kosmos əsərində dünyanın siyasi xəritəsində ortada əsrlər qanunları ilə idarə olunan, gül əlveri ilə məşğul olan yeni dövlət meydana ola bilərdi. Özü də haradasa künçdə-bucaqda yox, dünyanın demək olar ki, mərkəzində, sivilizasiyanın beşiyi sayılan Mesopotamiyada, sərhədlərimizin bir neçə min kilometrliyində. Dünyanın demokratik dəyərlərinin, insan hüquqlarının qorunmasında liderlik edən yekə-yekə dövlətlərin gözünün qarşısında. Həm gülməlidir, həm də acınacaqlı. Xeyr, biz taleyimizi heç kimə etibar edə bilmərik! Öz müqəddəratımızı özümüz təyin etməliyik. Götürək elə qardaş Türkiyəni, xalqa necə sərf edir o cür də hərəkət edirlər. Daha gözlemirlər ki, kiminsə xoşu gələcək, ya yox!"

□ **Elsəd PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Düz 5 il əvvəl - 2013-cü il iyulun 31-də Həbib Axundov anasının Şüvəlandakı bağ evində hamıya elan edib ki, siz pulları biznesə yox, piramidaya qoymuşdunuz. Bununla da 5 ildir ki, Milli Məclisin deputatı, Əfv Komissiyasının üzvü Elmira Axundova və oğlu "Amalya" qadın salonunun şəriki Həbib Axundovun adı mətbuatın gündəmindən düşür. Elmira Axundovanın, Həbib Axundovun adı bu qalmaqalın mərkəzi fiqurlarına çevrilib. Ötən müddətdə üzə çıxan səs yazıları, stenoqramlar, sənəd və sübutlar da ortada böyük bir dələduzluq işinin olmasına dəlalət edir.

(əvvəli ötən saylarımızda)

Fərman Məmmədov Elmira Axundovanı neçə illərdir tanıdığını və ailəvi münasibətlərinin olduğunu bildirib. Deyib ki, nə vaxtsa düşüncə bilməzdi ki, Elmira Axundova, oğlu Həbib belə bir addımlar ata bilirlər. Zərərçəkən deyir ki, Elnur İbrahimovu Elmira Axundovanın evində görüb, tanıyıb. Həbib Axundov da elə evlərində deyib ki, Elnur İbrahimovla şərikli biznes qurublar:

"Favorit" marketlər şəbəkəsi də Axundovların imiş...

"Məndən böyük məbləğdə pul alana qədər Həbib Axundov bir neçə dəfə borc pul götürüb qaytarırdı. Onlara inamım vardı. Mən Elmira Axundova ilə dostluq münasibəti yaradanda oğlu Həbibin hələ 5 yaşı vardı. Həbib mənim dizimin üstündə böyüyüb. Mən onları heç vaxt öz doğmalarından ayırmamışam, heç vaxt istəməmişəm ki, nəse problemləri olsun. 2005-ci ildə Elmira Axundova 71 sayılı Masallı seçki dairəsindən namizədliyini irəli sürdü. Həmin vaxt özünün xahişi ilə səlahiyyətli nümayəndəsi oldum. Növbəti parlament seçkilərində, yeni 2010-cu ildə də onun səlahiyyətli nümayəndəsi oldum. Seçkidən 1 müddət sonra onlar "Favorit" marketlər şəbəkəsini açdılar. "6-ci paralel" küçəsində və şəhərin digər yerlərindəki bu marketlər Axundovların idi. Onların Elnur adlı ailəvi dostu var idi. Familiasını sonradan bildiyim Elnur İbrahimov Elmira Axundovanın evinə gəlib-gedirdi. Günlərin birində Həbib mənə dedi ki, Elnurla şərikli biznes qurub və ona müəyyən miqdarda pul lazımdır. Dediyyə görə, xaricdən kartric, ofis ləvazimatları gətirirdilər. Deyirdi ki, biznes üçün Dubayın gömrük orqanlarının müsadirə etdiyi kartricləri alıb Bakıda satırıq, şəbəkə qurmuşuq. Elmira Axundovaya inamım vardı deyə Həbibin dediklərinə şübhə ilə yanaşmadım. Həbib deyirdi ki, anası Milli Məclisin, Apelyasiya Məhkəməsinin tenderlərini udub və hə-

Elmira Axundovanın Elnur İbrahimovdan hesabat aldığı bilindi - səs yazısı + stenoqram

Əfv Komissiyasının üzvü olan deputatın oğlu Elnur İbrahimova "yarım sroka" həbsdən azad etmək vədi verib

min dövlət qurumlarına kartriclər, ofis ləvazimatları verir. Həbib Axundov məndən borca pul istədi, dedi ki, pula görə cavabdehəm, vaxtında qaytaracam. Ailəvi dost idik, ondan hər hansı bir xoşagəlməz hərəkət gözləmədim. Yeni ağılıma belə gəlməzdi ki, dizimin üstündə böyümüş uşaq mənə qarşı belə hərəkət edər və anası da bu gün göstərdiyi mövqeyi ortaya qoyar. Təsəvvür edin, 30 aprel 2014-cü ildə Elmira Axundova mənə sms yazıb və ona təcili zəng etməyimi xahiş edib. Həmin sms mətni istintaqa və məhkəməyə təqdim olunub. Ona zəng elədim, dedi, gəl pulu götür. Mən də gedib 250 min manatı götürmüşəm.

Bu pulu verəndən 2 ay sonra Elmira Axundovanın oğlu Həbib Axundov zərərçəkən oldu. Bundan sonra məni hədələdi. Dedi, bu məsələ ilə oğrular məşğul olacaq. Bundan sonra mənə qarşı münasibətləri kəskinləşdi. Dedilər, pulu vermirik, get hara istəyirsən şikayət elə. Mən anasının rəfiqəsinə zəng vurdum. Dedim ki, siz də bu işə pul qoymusuz. Gəlin araşdıraraq görək pul hara gedib. Çünki onun rəfiqəsi də, mən də, biz hamımız pulu Həbibə vermişik. Dedim, vəkil tutum və məsələni araşdırmaq. Görək pullar harada, kimdədir. Bundan sonra Həbib mənə mesaj yazdı ki, anam sənə hörmətli olduğundan 250 min pul verib. Sən də məhkəməyə gədirsənə get. Səndən fərqli olaraq bizdə sənə qarşı arqumentlər var, əfqanlar Liliya başda olmaqla, məhkəməyə getməyə hazırlaşdılar. Liliya Yusupova Elmira Axundovanın rəfiqəsidir, AzTV-də çalışır. Dedim, getsinlər məhkəməyə. Həbib bilmirdi ki, əlimdə səs yazıları var. Biləndən sonra da məhkəməyə müraciət edib həmin səs yazılarında istifadə etməyimizi qadağan etməyə də baş vurdular".

"Həbib məndən üst-üstə 575 min manat pul alıb"

Fərman Məmmədov deyir ki, Həbib Axundov 2012-ci ildən ondan qurdu-

ları və anası Elmira Axundovanın təriflədiyi biznesə yətimə adı ilə pul almağa başlayıb:

"Elmira Axundova da hər fürsətdə Həbibin gördüyü işlə fəxr etdiyini təkrar-təkrar deyirdi. Hətta bir dəfə deputat öz rəfiqələrindən oğlunun biznesini genişləndirməsi üçün pul yatırmalarını təklif etdi. Fəxrlə deyirdi ki, nəyə nail olmuşamsa, oğlumun hesabına nail olmuşam. Bu çağırışdan sonra deputatın bəzi rəfiqələri də Həbibə pul verdilər. Həbib məndən üst-üstə 575 min manat pul alıb. Deyib ki, işə qoyur. 2013-cü il iyulun əvvəlində pulumu geri istədim. Həmin günə qədər Həbib məndən 535 min manat pul almışdı. İyulun 17-də Həbib bizim evə gəldi. Mənə Elnur İbrahimovla bağladığı 2 müqavilə göstərdi. Həbibə dedim ki, sən kiminlə nə müqavilə bağlamışsan, məni maraqlandırır. Çünki pulu mən sənə vermmişəm. Dedi ki, narahat olmayın, yaydır, hamı məzuniyətdədir, məktəblər işləmir ki, ora kartric, ofis ləvazimatı verək, pul köçürsünlər. Sentyabrdan tenderlər üzrə pullar gələcək, oktyabrdan sizin pulları qaytaracağam. Əlindəki müqaviləni göstərdi, dedi ki, 835 min manatlıq müqavilədir. Həmin müqavilədəki 535 min manat sizin,

qalanları isə ananın rəfiqələrinə və dostlarına məxsus pullardır. Bu müqaviləni mənə göstərməklə Həbib Axundov məni inandırmışdı ki, pulumu qaytaracaq. İbtidai istintaqda da Həbib Axundov gəlib dedi ki, müqavilə üzrə borcu olan adamların pullarını qaytarıb. Mənim 250 min manatımı da anası qaytarıb, qalanını da qaytarmaq istəmirəm. Anası da bilirdi ki, pulları məndən oğlu alıb. Əgər müqavilə üzrə pullar Elnur İbrahimova verilibsə, Həbib Axundov niyə pulları qaytarırdı?

"Pulunuzu "Favorit" marketlər şəbəkəsinin dövrüyyəsindən çıxarıb gətirib verəcəyəm"

Mənə deyirdi ki, özünün də əlində nə pul varsa, bu işə və "Favorit" marketlər şəbəkəsinə qoyub. Ona görə də mənim pulumu hazırda qaytara bilmir. Buna qədər isə məndən pul alanda Həbib deyirdi ki, siz pulunuzu geri istədiyiniz an mən gedib "Favorit" marketlər şəbəkəsinin dövrüyyəsindən çıxarıb gətirib verəcəyəm. Bu söhbətdən 10 gün sonra - iyulun 27-də Həbib Axundov mənə zəng elədi, dedi ki, təcili 40 min manat pul lazımdır, Elnuru göndərir, pulu ona verim. Elə də oldu, pulu verdim. 4 gün sonra, 2013-cü il iyulun 31-də Həbib mənə zəng vurdu və görüş-

mək istədiyini bildirdi. Görüşəndə də dedi ki, bu iş piramidada idi, indi piramida dağılıb. Amma narahat olmayın, sizin pulunuzu qaytaracağam. Həbibin Elnurla bağladığı müqavilə bu gün işin içində var və ibtidai istintaq həmin müqaviləyə hüquqi qiymət verməkdən yayınıb. İbtidai istintaqda Həbib deyir ki, həmin pulun bir hissəsi Fərman Məmmədovun, onun dostunun və digər şəxslərinindir. Ümumiyyətlə isə Həbib Axundov 3 cür ifadə verib. Birində deyir ki, ümumiyyətlə, Fərman Məmmədovdan pul almamışam. Başqa bir ifadəsində deyir ki, 450 min manat borcu var mənə. Başqa bir yerdə isə deyir ki, mənim vasitəmlə Elnura 60-70 min manat verib. Mənə Həbib Axundov qurduğu biznesin piramidada olmasını 2013-cü il iyulun 31-də Zaqulbada deyib. Mən pulu Həbibə vermişdim, pullarımı da ondan geri tələb etdim. Bu görüşdən bir neçə saat sonra Həbib Axundov mənə zəng elədi və dedi ki, Elnur İbrahimovu onun yaxın dostları - Vergilər Nazirliyinin işçiləri olan 2 Anarlar Şüvəlandakı bağ evinə gətirirlər. Məni də ora dəvət etdi. Bir məqamı da xüsusi vurğulayım - iyulun 31-dən avqustun 9-na kimi Elnur İbrahimov Elmira Axundovanın, oğlunun ətrafında olub və həmin tarixdə ölkə-

dən qaçırılıb.

Bu da Elmira Axundovanın səs yazısı

Redaksiyanıza istintaqa və məhkəməyə təqdim etdiyim daha bir səs yazısını və stenoqramını təqdim edirəm. Bu söhbət mənimlə Elmira Axundova arasında olub.

Stenoqramdan sitat: Elmira Axundova Fərman Məmmədova deyir:

- Biz dünən onunla (yəni Elnurla) oturduq, o mənə bütün "rasklad"ı verdi. Mənin bir xahişim var, oturun üçünüz ya dördünüz, səndən pulunu tələb edən dostun Nazimi də çağır, hansı ki, Elnur mənə deyirdi ki, ona çoxlu pul aparmışam. Mənim yadımdadır o, sizə qazanc pullar aparırdı. Hesablayın kim nə qədər verib, nə qədər qazanıb. Biznes çöküb, bu olan şeydir. Əgər biznes çökübsə kompanyonlar hamısı zərər çəkir. Əsline qalanda heç kim heç kimə heç nə verməli deyil. Lakin sən mənim dostum olmağın və həyatda mənə çox kömək etməyini nəzərə alaraq mən Həbibə dedim ki, axırıncı məbləği dəqiqləşdirin, kim kimə nə qədər verməlidir, sən ona (yəni Həbib Axundov Fərman Məmmədova) söz vermisen, o da dedi ki, mənə, mən hər şeyi başa düşürəm, nəyim var satacam və Fərman dayının pulunu qaytaracam. Həm də bir-iki variantımız var sənə pulu qaytarmaq üçün. Sən narahat olma, mən bu işin arxasında duracam, halbuki durmalı deyiləm, amma arada sən varsan, amma mən qarışmazdım, Həbib və sən uşaq deyilsiz, onun 26 yaşı, sən 46 yaşın var. Sən ondan 20 yaş böyüksən, amma o, səni Elnur kimi barmağına fırladıb. Bir yerdə oturun, müzakirə edin, problemdən qaçmayın.

Fərman Məmmədov:

- Elmira xanım, mən 5 ay çalışdım oğlunuzla görüşüm, danışmaq, Elnur da gəlsin, lakin Həbib buna imkan vermirdi, razılaşmırı.

(davamı növbəti sayımızda)

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Məsəvat"

İyulun 31-də Mərkəzi Afrika Respublikasında üç rusiyalı jurnalistin qətlə yetirilməsi dünya boyunca müzakirə mövzusu oldu. Öldürülənlər arasında Azərbaycan əsilli jurnalist Orxan Camalın da olması ölkəmizdə təəssüf və hiddətlə qarşılandı. Qətl hadisəsi ilə bağlı ən müxtəlif versiyalar var.

Sənədli film çəkən rusiyalı jurnalistlərə on nəfər hücum edib. "Sputnik Azərbaycan"ın məlumatına görə, bu barədə "RIA Novosti" "Radio Ndeke Luka"ya istinadən xəbər verir.

Radiostansiyaların məlumatına görə, öldürülən Orxan Camal, Aleksandr Rastorquyeva və Kiril Rodçenkaya Sibuta yaxınlığında axşam saat 6 radələrində hücum edilib. "Təhlükəsizlik qüvvələrinin nümayəndələri gecə düşdüyündən onlardan şəhəri tərk etməyi istəyib. Lakin onlar fikirlərindən dönməyib və şəhəri tərk ediblər" - deyər yerli məmur Marselin Yoyo bildirib.

Onun sözlərinə görə, cinayətkarlar çalınmış və yalnız ərəbcə danışmışlar.

MAR-da vəziyyətin sabitləşməsi üzrə BMT missiyasından bildirilib ki, öldürülən rusiyalı jurnalistlərin cəsədləri Sibutadan 33 kilometr şimalda tapılıb. Rusiya İstintaq Komitəsi faktla bağlı cinayət işi başlandı və cinayətin araşdırılmasında MAR-dan olan həmkarlarına kömək etməyə hazır olduğunu bildirib.

O.Camalın Azərbaycanda ki ən yaxın dostlarından biri, tanınmış teleaparıcı, yazar Həmid Herişçi "Yeni Müsavat"ə açıqlamasında dostunun ölümü ilə bağlı bəzi diqqətçəkən faktları açıqladı: "Orxan Camal Azərbaycanı sevirdi. Dəfələrlə Rusiya və digər ölkələrdə şahidi olmuşam ki, o, Azərbaycan, milli mənafehimiz uğrunda savaşırdı. Onun özü və atası

Azərbaycan əsilli rusiyalı jurnalistin qətlə ilə bağlı ilginç iddialar

Həmid Herişçi: "Onları Rusiyanın Afrikada möhkəmlənməsini istəməyən Qərb xüsusi təyinatlıları öldürüb"

Əkrəm Həsənov: "Orxan da atası Heydər Camal kimi məzhəbçiliyə varmadan müsəlmanların dayacağı idi"

Orxan Camal

Heydər Camalla çox yaxın dost olmuşam. Bu dostluğumuz on illərə gedib çıxır. Onun haqqında danışmaq çox ağırdır. Məni sevənlərin hamısı öldü. Yaxın insanları itirəndə insanın özü əcəlini hiss edir. Ən böyük vətənpərvər insanlardan birini, Azərbaycanı sevəni itirdik. Orxan Camal güclü idmançı idi,

xüsusi təyinatlı əsgərlərin içərisində xidmət etmişdi. O, eyni zamanda alpinist idi. Yüksək zirvələrə qalxırdı. Onun səyahətlərindən xəbərim var. Hamı yaxşı bilir ki, şəxsi ordular var. Bu orduların marşrutları Orxan və atası üçün yaxın idi. Onu da qeyd edirəm ki, həmin qrupda xeyli sayda azərbaycanlı da

var. Həyatdır, bəzən insanlar pul qazanmaq üçün Mərkəzi Afrika Respublikasına belə gedirlər. Fakt budur ki, Heydər Camalın oğlu Orxanın həyatı Afrikanın tən ortasında, Mərkəzi Afrika Respublikasında mənasız bir yol qırağında atışma zamanı məhv oldu. 2011-ci ildə Liviyadakı hadisələr zamanı ingilis xüsusi təyinatlıları onun ayağını nişan almışdılar. Ayağını o zaman kəsmək istədilər, amma Orxan buna icazə vermədi. İki il ərzində İllizarov metodu ilə ayağını böyüdü bərpa etdi. Ondan sonra da normal gəzirdi. Onun ən böyük arzusu Şuşada vuruşmaq idi. Son zamanlar çox seviniirdi ki, işğal altında olan rayonlarımızdan bəşinin qaytarılması istiqamətində ciddi uğurlar əldə olunub. Orxan o proseslərin də içərisində idi. Mənə elə gəlir ki, Rusiyanın Afrikada möhkəmlənməsini istəməyən qüvvələr bu hadisəni törətdilər. O qüvvələrin nəyinə gərəkdir ki, rus səfirlərini, dövlət nümayəndələrini öldürsünlər. Çünki bu daha ağır zərbə olar. Onun üçün də Orxan Camal kimi jurnalisti öldür-

dülər. Bilirsiniz ki, Rusiyada keçirilən və ötən ay başa çatan futbol üzrə dünya çempionatı zamanı Mərkəzi Afrika Respublikasının prezidenti Moskvaya gəlmiş, Vladimir Putinlə görüşmüş, Rusiya rəhbərindən kömək istəmişdi. Görüş zamanı xahiş edir ki, ordu hissələri ilə onlara Rusiya kömək göstərsin. Məhz bu səfərdən sonra kimlərsə ora film çəkməyə gedir və faciəli şəkildə qətlə yetirilirlər. Bunu Maksim Şevçenko da dedi ki, onları Qərb xüsusi təyinatlıları öldürüblər. Həmin terrorçular İŞİD-çilər də ola bilərlər. Versiyam əsas odur ki, onları Rusiyanın Afrikada möhkəmlənməsini istəməyən Qərb xüsusi təyinatlıları öldürüblər. Eşitdiyimə görə, bu hadisəni törətmək üçün İŞİD-çilərdən istifadə ediblər. Killerlər ərəb dilində danışmışlar. Bir yərə kömək üçün əvvəl ordu, kəşfiyyat getmir, jurnalistlər gedirlər. Bu baxımdan Orxan ora təsadüfi getməyib. Orxan atasının yanında Almatıda dəfn ediləcək".

"Orxan Camalın nənəsi də, anası da, həyat yoldaşı da rus

idi. Atasını kimi Moskvada doğulmuş və bütün ömrünü Rusiyada yaşamışdı. Bununla belə, əsl azərbaycanlı və müsəlman idi".

Teleqraf.com xəbər verir ki, bunu Vəkillər Kollegiyasının üzvü, iqtisadçı ekspert Əkrəm Həsənov bildirib.

O qeyd edib ki, Orxan da atası Heydər Camal kimi Azərbaycanı hər zaman təmənna-sız, özünü reklam etmədən və ölkəmizdəki hər hansı siyasi qüvvəyə bağlı olmadan müdafiə eləyir, Ermənistanla qarşı kəskin çıxışlar edirdi: "Bunu bəzi soydaşlarımızın başqa ölkəyə gedən kimi sülhpərvər çağırışları, "kompromis" yanaşmaları ilə müqayisə etməyi öz hədəfə buraxıram. Orxan da atası kimi məzhəbçiliyə varmadan müsəlmanların dayacağı idi. Rusiyanın ictimai və elmi həyatında fəal iştirak edirdi, elitar, ziyalı, jurnalist idi. Mövqeyini həmişə açıq, heç kəsədən çəkinmədən, kiməsə xoş gəlmək niyyəti olmadan söyləyirdi.

Atasından sonra Rusiyada onun kimi ikinci soydaşımız yox idi. Nümunə idi. Müsəlman kimi, azərbaycanlı kimi, kişi kimi yaşadı və öldü".

Ə.Həsənov onu da bildirib ki, O.Camal Mərkəzi Afrika Respublikasına rusiyalı muzdular haqda jurnalist tədqiqatı aparmaq üçün getmişdi:

"Onunla birlikdə iki rusiyalı həmkarı da güllələnib. Yalnız yerli sakin olan sürücünü öldürməyiblər. Yeni şərhə ehtiyac yoxdur, hər şey göz qabağındadır".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Zaxarovanın dönüklüyünün pərdəarxası

"O və Lavrov açıq-aşkar anti-Azərbaycan mövqeyindədirlər"

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarovanın Azərbaycanla bağlı son mövqeyi ciddi rezonansa səbəb olub. Xanım diplomatın iyulun sonlarında Azərbaycana səfəri və ölkəmizi tərk etdikdən sonra erməni mətbuatına ərazi bütövlüyümüzü şübhə altına alan açıqlamalar verməsinə sət etirazlar var.

Zaxarovanın Bakıda yüksək səviyyədə qarşılanmasına baxmayaraq, ölkəmizi tərk edən kimi növbəti dəfə erməni xislətini nümayiş etdirməsinin əslində Rusiya XİN-in mövqeyi olduğu vurğulanır. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin xanım diplomatın son açıqlamaları qarşısında susqunluq nümayiş etdirməsi ciddi suallar doğurur. Ekspertlər Azərbaycan tərəfinin Rusiya rəsmilərinin bu ikiüzlü mövqelərinə sət münasibət sərgiləməsinin vacibliyindən danışırlar.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli hesab edir ki, Zaxarova erməni mətbuatına müsahibəsini öncədən planlaşdırıb: "Əgər kimsə Zaxarovanın, yaxud onunla eyni mövqeyi bölüşən başqa birisinin Azərbaycana gəldikdən və aşırı qonaqpər-

verliklə qarşılandıqdan sonra ermənipərəst olmayacağını, azərbaycanlılara sevgi etirafında bulunacağını düşünüb-sə, zənnimcə, ehtimalında yanlışdır. Mariya Zaxarova Rusiyanın xarici siyasətinin tipik nümunəsidir və Kremlin sonuq, təkəbbürlü, acgöz, özündən müştəbeh obrazını daşımağa sonunadək haqq edir. Bəzən bütün baş verənlər məndə belə bir təəssürat yadır: kimlərsə məqsədyönlü şəkildə Azərbaycan xalqının ən azı Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı iradəsini qırmağa çalışır və məqsədyönlü şəkildə bizi qıcıqlandıрмаğa cəhd edir. Hər halda, Zaxarovanın daxil olduğu prosesdə əsəblərimizi tarıma çəkmək niyyətinə görməmək mümkün deyil. Mənə elə gəlir ki, Mariya Za-

xarova, ola bilsin ki, onu yönləndirənlərin göstərişi ilə Azərbaycana səfərindən sonra Ermənistan mətbuatına müsahibəsini öncədən planlaşdırıb. Bu isə daha öncə qeyd etdiyim kimi, məqsədyönlü şəkildə Azərbaycan ictimaiyyətinin müqavimətinin qırılmasına xidmət edən tərxi-

bat kampaniyasının tərkib hissəsidir. Düşünürəm ki, Zaxarovaya ilk növbədə, onu Azərbaycanla dəvət edənlər cavab verməlidir. Ən azı KİV-ə açıqlama verib Zaxarovanın mövqeyini pisləməlidirlər. Məhz bu zaman Zaxarovanın və digərlərinin dövlətini əsaslandıran mülahizələrin səmimi ol-

duğu öz təsdiqini tapa bilər. Bütün bunların qarşısını almaq üçün reallığı açıq şəkildə ifadə etmək lazımdır. Bu adamların mövqeyinin dəyişməsi Kremlin açıq və birmənalı yanaşmasından asılıdır. Əgər Rusiya da ən yüksək səviyyədə Azərbaycanla bağlı mövqeyini ifadə edərsə, təbii ki, pozitiv notlarla, o zaman Ermənistan mətbuatına bəh-bəhlə müsahibə verənlərin simasının necə dəyişdiyini görecəksiniz".

"Sivilizasiyalar və konfliktlər" Analitik Mərkəzinin rəhbəri Əhəd Məmmədli bildirdi ki, rəsmi Bakı Kremlə sət etirazını bildirməlidir: "Azərbaycan tərəfi həmişə Rusiya qarşısında susqundur. Başqa ölkələr qarşısında "canavara" çevrilən rəsmi Bakı Kreml qarşısında sakit durur. Bu ən azı təəssüfedicidir. Lavrov və Zaxarova anti-Azərbaycan mövqeyindədirlər. Zaxarova kimiləri Bakıya gətirmək "hamam su-

yu ilə dost tutmaq"dır. Yaxşı olar ki, hamam suyu ilə dostluq etməyək. Azərbaycanın düşmənləri Jirinovski, Solovyev, Zaxarova kimiləri ölkəmizə dəvət etmək yolverilməzdir. Bu xoşagəlməz mənzərə davam etdikcə Solovyevlər, Zaxarovalar hələ çox Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü şübhə altına alaçaqlar. Bunların qarşısını almaq üçün rəsmi Bakı Moskvaya ciddi etirazını bildirməli, Rusiyadakı Azərbaycan lobbisini işə salmalıdır. Moskvada Zaxarovanın oturduğu XİN-in, Solovyevin işlədiyi "Ostankino"nun, Jirinovskinin partiyası LDPR-in qarşısında etiraz aksiyaları keçirilməlidir. Azərbaycan tərəfi Rusiyada yaşayan soydaşlarımızı bu prosesə səfərbər etməlidir. Rusiyadakı iki milyonluq lobbimizi bu ölkədə ciddi silahımıza çevirməliyik. Ruslar anlamalıdır ki, ölkələrində həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət baxımından çox güclü Azərbaycan lobbisi var. Amma bütün bunları həyata keçirmək üçün dişi xarici işlər nazirimiz və Rusiyada güclü səfirimiz olmalıdır. Təəssüf ki, indiki halda bunların heç birinə Azərbaycan malik deyil. Ən azı Rusiyadakı səfirimiz dəyişilməlidir".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyanın rəqiblərinə qarşı apardığı sərt siyasətə Rusiyanın sakit yanaşması çoxlarını təəccübləndirir. İşğalçı ölkənin "ağa"sı statusunda çıxış edən Kremlin hətta rusiyameyilli siyasətçilərin də hədəfə alınmasına dözümlü yanaşması şübhələr yaradır.

İqtisadiyyat və diaspor üzrə aparıcı eksperti Ovsep Xurşudyanın sözlərinə görə, məhz Köçəryanın vaxtında Rusiya, demək olar ki, Ermənistanın bütün iqtisadi sahələrini ələ keçirib.

Bundan əvvəl Ermənistanın keçmiş müdafiə naziri Mi-

və Ermənistanı Kremlin nəzarətindən çıxarmağa çalışır".

Politoloq Arzu Nağıyev bunu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi. Ekspert qeyd etdi ki, bu, Rusiyanı razı sala bilməz: "Ermənistan tərəfi dolayı şəkildə başa salmağa çalışır ki, nə qədər ki, Dağlıq Qarabağ

qədər ki, Rusiya-NATO sərəhədi Ermənistandan keçir, orada qalacaqlar. Amma bunu nə ilə kompensasiya etməlidirlər. Rusiya iqtisadi cəhətdən bunu edə bilmir. Buna görə də Qərbin təzyiqləri olacaq və İrəvanı ələ keçirməyə çalışacaq. Rusiya da bütün imkanlardan

Qiymətlərdə zəncirvari reaksiya

Xalid KAZIMLI

Bizim nəsil son 30 ildə çox devalvasiya, inflyasiya, bahalaşma, böhran-filan görüb.

Arada hətta hiperinflyasiyalar da olub, milli valyutanın dəyərindən düşməsi də, manatın denominasiyası da, başqa iqtisadi çətinliklər də.

İndi elə çıxmasın ki, müəllif bu yerə "yeni qiymət artımı bizi qorxuda bilməz" yazacaq. Xeyr. Nəyinsə qiymətinin həftə 1 qəpik artması belə hər zaman əndişə doğurur.

Düzdür, məsələn, yumurtanın qiymətinin 1-2 qəpik artması heç vaxt ailə büdcəsinə ciddi təsir göstərə bilməz və insanlar heç də buna görə narahat olmurlar.

İnsanları narahat edən əsas məsələ odur ki, istənilən əmtəənin, xidmətin qiymətinin sabit səviyyəindən tərənəməsi mütləq zəncirvari reaksiya doğurur.

Mütləq digər istehsalçılar, eləcə də xaricdən mal gətirənlər öz əmtəələrini qiymətini artırırırlar. Nəticədə zəncirvari qiymət artımı bir dövrə vurur, bir yerdə dayanmır, ikinci dövrəni vurur, üçüncü dövrə başlayanda insanlar baxır ki, xeyli kəsibləyiblər, köhnə qazanla yeni bazara çıxa bilmirlər.

İnsanları narahat edən məhz budur - qiymətlərdə sabitliyin pozulması, zəncirvari reaksiyanın başlanması.

SSRİ dövrəsinin axır vaxtlarında elə oldu. 50 qəpiklik bir şey günün birində 1 manata satılmağa başladı, ertəsi gün 20-30 qəpiklik şeylərin qiyməti də yuvarlaqlaşdı, 1 manat oldu.

Ortalıq qarışdı, düzən pozuldu, kimin nə satılıq malı varsa, iki, üç, beş qat bahasına satmaq istədi. 150 manata aldığımız paltonu 1250 manata alanda anladıq ki, cibimizdəki bir çəngə pulun artıq elə bir alıcılıq qabiliyyəti qalmayıb.

O zamanın oxumuş, iqtisadi məsələlərdən az-çox baş çıxaran adamlardan biri kədərli-kədərli proqnoz vermişdi: "Bu gedişlə adi yumurta 100 manata olacaq".

Çox çəkmədi, elə oldu.

Sonra milli valyutamız dövriyyəyə buraxıldı. O, ölmüş sovet pulunun tayı deyildi, startda çox dəyərli idi. Məsələn, 1 Azərbaycan manatıyla 3 metro jetonu alırdıq, xırda olaraq bizə 10 sovet rublu qaytarırdılar.

Ancaq bu da müvəqqəti oldu. Tezliklə (2-3 ilə) bir metro jetonu 250 manat oldu.

Qiymətlərin zəncirvari artımı o qədər şiddətləndi ki, onu tormozlamaq mümkün olmadı. Azərbaycan manatının ən böyük əskinası olan 50 000 manatlıq xarici valyutanın xırda puluna çevrildi. 12 dollar almaq üçün 50 min manat verməli olurduq.

Sonra neft pulları gəldi, bu hesaba iqtisadi durum yaxşılaşdı, manat sabitləşdi, möhkəmləndi, manatda denominasiya aparıldı, lazımsız sifirlər atıldı, manat dünyanın ən bahalı valyutalarından birinə çevrildi. Artıq 100 ABŞ dolları almaq istəyənlər 78 manat veririrdilər.

2014-cü ildə isə dünyada neftin qiymətinin minimuma düşməsi manatın dəyərini, sabitliyinə ağır zərbə vurdu və başladı...

İkinci devalvasiya da ağır zərbə oldu, ancaq yene pis-yaxşı əmtəələrin, xidmətlərin qiymətində tarazlıq, sabitlik yarandı. Ölkə əhalisi yeni qiymətlərə birtəhər uyğunlaşdı.

Bu arada bəzi xidmət və əmtəələrin qiymətində müəyyən artımlar baş versə də, hakimiyyət inzibati resurslardan istifadə etməklə sahibkarların qiymət marafonuna çıxmasına, zəncirvari reaksiya törətmələrinə imkan vermədi.

Yəqin ki, düzü də bu idi. Yoxsa pul qazanan adamlar belə situasiyalarda dərhal panikaya düşür, müflis olmaqdan qorxaraq açıq-aşkar insanların cibinə girməyə çalışırlar.

Azərbaycan hələlik hərtərəfli inkişaf etmiş iqtisadiyyata malik, öz-özünü min bir növ əmtəə ilə təmin edəcək ölkə deyil. Biz ixrac etdiyimizdən yüz qat artıq həcmdə idxal edirik. Dünya bazarındakı tərəddüdlər, dəyişikliklər, xüsusilə də dolların dəyəri ilə bağlı məsələlər bizim iqtisadiyyatımıza ciddi və mənfi təsir göstərir.

Bu üzəndən biz özümüzü buz üstündəki kimi hiss edirik, hər an sürüşüb yığıla bilirik.

Elə tanınmış iqtisadçılar da qiyməti artımının davamlı olacağından, bütün əmtəə və xidmətlərin üstünə sıçrayacağından əndişəlilirdilər.

Belə bir şey olsa, bu, milli valyutamızın dəyərsizləşməsi demək olacaq.

Ondan sonra otuz son 30 ildə dəfələrlə baxdığın filmə yenidən bax. Biz baxmışıq, xoşumuz gəlməyib, arzumuz budur ki, gənc və yeni nəsillər o xoşagəlməz epizodları yerli-dibli görməsinlər.

Rusiyaya "asi" çıxan Ermənistan və sükutu pozan Moskva

Paşinyan hökumətini sürprizlər gözləyirmi - ekspertlərdən ilginclər

Gerçəklik bundan ibarətdir ki, Ermənistan hakimiyyətində qərbyönümlülər təmsil olunur. Ölkənin prezidenti Armen Sərkisyan Böyük Britaniyada səfir işləyib, baş nazir N.Paşinyan isə müxalifətdə olduğu dövrlərdə antitrust mövqeyi ilə seçilib. Üstəlik, hakim komandanın əsasən Qərb təhsili almış, Avropa dünyagörüşünə malik şəxslərin hesabına formalaşdırılması da Rusiyanı məmnun edə bilməzdi. Ancaq bütün bunlara rəğmən Rusiya susur.

Nəhayət, sükutu Rusiya XİN rəhbəri, elə erməni əsilli nazir Sergey Lavrov pozdu. "Ermənistan baş verən hadisələr ölkənin yeni rəhbərliyinin sələflərinin təqib edilməyəcəyinə dair vədlərinə ziddir". Bunu Rusiya XİN rəhbəri Sergey Lavrov bildirib. Lavrov Paşinyan hökumətinin addımlarına reaksiyasında bir az da irəli gedib. "İrəvanın müttəfiqi olan Rusiya erməni dövlətinin sabitliyində həmişə maraqlı olub və bu baxımdan orada baş verənlər bizi narahat etməyəcək bilməz. Bu həm də Ermənistanın MDB məkanında təmsil olunduğu təşkilatların normal işinin təminatı nöqtəyi-nəzərdən də çox vacibdir", - deyərək rusiyalı nazir vurğulayıb. S.Lavrov əlavə edib ki, "son günlər ərzində biz narahatlığımızı bir neçə dəfə Ermənistan rəhbərliyinə bildirmişik. Vəziyyətin konstruktiv məcrada inkişaf edəcəyinə ümid edirik".

Qeyd edək ki, Yerevan şəhər məhkəməsi sabiq prezident Robert Köçəryan barəsində iki ay müddətində həbs qərarı çıxarıb. Müstəntiqlər ona "qabaqcadan bir qrup şəxslə əlbir olaraq konstitusiyaya quruluşunu dəvirmək" barədə rəsmi ittiham elan ediblər. Sabiq prezident 2008-ci il prezident seçkilərindən sonra İrəvanda keçirilən etiraz aksiyasının zorakılıqla dağıdılması barədə ömrü verməkdə ittiham olunur. Həmin hadisələr nəticəsində 10 nəfər ölüb.

Ermənistanın Strateji və milli araşdırmalar mərkəzinin

Elçin Mirzəbəyli

Arzu Nağıyev

kael Arutyunyan qeyd olunan cinayət işi çərçivəsində konstitusiyaya quruluşu devirməsi ittihamı ilə təqsirləndirilən şəxs qismində istintaqa cəlb edilərək barəsində axtarış elan edilib. Üstəlik, Ermənistan Xüsusi İstintaq Xidməti Silahlı Qüvvələrinin keçmiş Baş Qərargah rəisi, KTMT-nin baş katibi Yuri Xaçaturov da 2008-ci il 1 mart aksiyalarının dağıdılması ilə bağlı cinayət məsuliyyətinə cəlb edib. Məhkəmə onun zamanı buraxılması barədə qərar verib. Əslində Paşinyan "Rus NATO"-sunun baş katibini həbs etməklə Moskvanı qıcıqlandırıb. Xüsusilə də İrəvanın Gürcüstandakı NATO hərbi təlimlərində iştirak barədə qərar verməsi ərafəsində bu həbslərin həyata keçirilməsi, rusmeyillilərin təqib olunması Kremlin tərəfindən sakit qarşılanma bilməz və artıq bunun simptomları görünməkdədir. Zamanında eks-prezident Levon Ter-Petrosyan Rusiyanın iradəsinə zidd addım atıb Qarabağ anlaşmasına getmək istəyirdi, Kremlin onu hakimiyyətdən devirdi, ardınca Ermənistan parlamenti gülləbaran edildi. Maraqlıdır, Kremlin indiki durumda Paşinyan hökuməti üçün oxşar sürprizlər hazırlaya bilirmi?

"Paşinyanın hakimiyyətə gəldiyi gündən Moskva və İrəvan arasında doğrudan da bir gərginlik yaranıb. Hər iki tərəf nə qədər tarixi dostluq və tərəfdaşlıq münasibətlərindən danışıqlar da, hiss olunur ki, Qərb vəziyyətdən istifadə edir

problemi var, Rusiyaya gərəkdir, olmayandan sonra gərəkdir yoxdur. Yeni problemi yaranandan da məhz Rusiyadır. Ona görə də Kremlin loyallaşan Köçəryan, Manvelyan və Xaçaturovu həbs edirlər. Xaçaturov məsələsinə isə Rusiya birmənalı şəkildə reaksiya vermir. Təbii ki, Kremlin yaratmağa çalışdığı mini NATO-KTMT-nin Rusiyaya loyallaşan baş katibi Xaçaturovun həbsi sensasiya ola bilər. Hətta Ermənistan tərəfi onu başqa bir şəxslə əvəz etmək istəsə də, Rusiya buna hələ ki razılıq vermir. Təbii ki, onun həbsi KTMT-nin digər üzvləri olan dövlətlər tərəfindən də normal qarşılanmayacaq. Bu isə Rusiyanı qorxudur". A.Nağıyev qeyd etdi ki, Qərb bu prosesləri izləyir və son vaxtlar İrəvanda qərbyönümlü qeyri-hökumət təşkilatlarının sayı artmaqdadır: "Ermənistan tərəfinin 102 sayılı baza və sərəhədlilərlə, daha doğrusu, onların icarə haqqı və ya çıxarılması ilə bağlı qərarından sonra Rusiya tərəfi həyəcan signalı ilə "təlim" adı altında qoşunları bazadan kənara çıxardı və kiçik bir mesaj verdi. Lakin yenə də erməni tərəfi Metsamor AES və digər məsələləri gündəmə gətirdi. Paşinyan bütün bunlarla "xaç atası" Levon Ter-Petrosyanın təlimatlarını yerinə yetirir və siyasəti gedişlərlə seçkilərə hazırlaşır. Rusiya İstər Lavrov, istərsə də digər səviyyələrdə bildirir ki, Ermənistanın siyasi, iqtisadi və hərbi potensialı onunla bağlıdır və nə

istifadə edərək buna mane olmağa çalışacaq. Təbii ki, bu təzyiq vasitəsinin biri Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində Azərbaycan tərəfə güzəştə getmək də ola bilər".

BAXCP-nin sədr müavini, politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ABŞ-ın Ermənistan hakimiyyət quruluşunu sözləməkdən artıq konkret yanaşma olardı: "Zənnimcə, hakimiyyəti ABŞ yox, Ermənistanı Qərbə sırtına istəyən qüvvələr, xüsusilə də erməni diasporu və lobbisi, erməni təşkilatları ilə vahid platformada yer alan Qərb siyasətçiləri qurmaq istəyir. Bu prosesdə Rusiyanın mövcud hakimiyyətinin, yaxud ayrı-ayrı nüsxək rütbəli məmurlarının nə qədər rol aldığı, hansı maraqlardan çıxış etdiyini söyləmək çox çətinidir. Amma bu ehtimalı da görməzdən gəlmək olmaz. Bütün hallarda, Ermənistanın gözle görünməsi mümkün olan mənzərəni əsas götürsək, Lavrovun ürkək reaksiyası Moskvanın prosesləri hansı mərhələdə isə öz keyrində deyilə biləcəyinə əmin olduğundan xəbərdar verilir". Kremlin sürprizlərinə gəldikdə isə E.Mirzəbəyli dedi ki, hazırda belə bir istəyin olduğu nəzərə çarpmır: "Ola bilsin ki, Moskva proseslərin hansısa mərhələsində müəyyən addımlar atsın, həm öz varlığını hiss etdirsin, həm də Ermənistan ictimaiyyətinə inqilab eforiyasını birdəfəlik unuttursun. Amma bunun Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə tamamilə son qoyulacağı müstəvisində həyata keçiriləcəyini düşünmürəm. Azərbaycan torpaqları Ermənistanın işğalında olsa belə, Moskvanın girovluğundadır".

S.Lavrovun açıqlamasının Ermənistan cəmiyyətində ciddi əks-səda doğurduğunu ölkə mətbuatındakı yazılar da təsdiqləyir. Dünənərdə Ermənistanın Rusiyadakı əsas dayağı kimi təqdim olunan Lavrov Moskvanın İrəvanda baş verənlərlə bağlı narahatlığını ifadə etməklə - ermənilər üçün "soyq duş" effekti verən bəyanat səsləndirməklə - faktiki olaraq "persona non-grat" elan olunub. Aprel döyüşlərindən sonra İrəvana gedib erməniləri sakitləşdirən, üstəlik, Ağrı dağığının fotosunu öz telefonu ilə çəkməklə digər mesajlar da verən Lavrov bu dəfə necə davranacaq, çox maraqlıdır...

□ Elşad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"

İlişdik

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

“Əsəd müəllim, bəlkə öz ssenarimizlə çəkək?” (“Bəyin oğurlanması” filmindən)

2 avqust bizdə Milli Kino Günü kimi qeyd olunur, bu münasibətlə bütün zəhmətkeşlərimizi təbrik edirəm. Doğrudur, elə bir babat milli kinomuz olmasa da kino kimi həyatımız vardır. Başqa xalqlar əziyyət çəkib süjet fikirləşir, ssenari yazır, studiya qurur, qrimləyir, montaj elə, effekt belə, canım sənə desin, prodüser helə... Bizim isə bunlara qətiyyətlə ehtiyacımız yoxdur, çünki biz kinonun içində yaşayırıq. Özü də bu, bütün janrları əhatə edən filmidir. Bəziləri çörək tapmır yesin, onlar üçün faciə janrındadır, bəziləri isə quru nazir maşığıyla “Falkon” təyyarəsi sürür, bunlar üçün komediya. Adam var çıxır körpüyə səndli formada intihar eləsin, baş nazir gəlir bunu xilas edir, film dramatik şəkildə alır. Lakin az keçmir bu xilas edilənin alkoqolik, iki uşağını çölə atmış yaramaz tip olması üzə çıxır, film kəskin çevrilib olur məzhəkə. Triller, bayopik, davalı, idman, qorxu, macera, musikal janrlarında da həyatımız vardır.

Söz düşmüşkən, bu 2 avqust Milli Kino Günü müəllim nə təhər yarandığını çox adam bilmir, gərək izah edək. Çünki bütün dünyada kinonun yaranma günü 1895-ci il sayılır, bizdə də 1898. Belə çıxır Lümyer qardaşlarının kəşfi olan kino qurğusu artıq 2-3 il sonra bizim əlimizdə olmuşdur. Aleksandr Mişon adlı bir nəfər biznesmenimiz, fotoqraf, sənətkar yoldaş olmuşdur, 1-2 dəqiqəlik qısa filmlər çəkib 1898-ci ildə Bakıda camaata göstərmişdir. Bəs bu filmlər nədən bəhs edib? Bax, burada Kərəmi ağlamaq tutur. Çünki zəhmətkeşlərimizin çoxu həmin filmlərin məzmunundan, yumşaq yazsaq, bixəbərdir. Halbuki, olduqca maraqlıdır. Sizcə Bakıda çəkilən və göstərilən ilk film necə adlanıb, nədən bəhs edib? Qəzetə yaxın oturun, yazıram: həmin film “İlişdin” adlanırdı və cibgirdikdən bəhs edirdi! Filmdə əhvalat indiki “İçərişəhər” metrosunun çıxışından solda, Filarmoniya ilə üz bəzəyində yerləşən parkda baş verir. O park Bakıda salınan ilk parkdır. Qubernator parkı deyiblər, bir ara Əliağa Vahidin adını daşıyırdı, indi Allah bilir kimin adındadır. Uzun sözün qısası, həmin parkda bir varlı qadın çətilrə gəlib oturur. Yaydır. “Arxadan xanıma yaxınlaşan bir cibgir ehmallica onun qolundan salladığı əl çantasından pulu götürmək istərkən möhkəm və ağır bir əl oğrunun qolundan yapışır. Bunu gözləməyən cibgir gözləri qorxudan bərəlməmiş halda dönüb onu yaxalayan adama yazıq-yazıq baxır. Jandarm özündən razı halda gülümsəyir və cibgire deyir: İlişdin” (filmin Vikipediya səhifəsindən, bax: [https://az.wikipedia.org/wiki/İlişdin_\(film,_1898\)](https://az.wikipedia.org/wiki/İlişdin_(film,_1898))). Filmin özü də internetdə hardasa olmalıdır, bir dəfə dəqiq baxmışam, ancaq indi linkini tapmadım, oxucular üzrlü saysın - Z.H.)

İlk filmimizin cibgirdikdən bəhs etməsi bizim dünya səhnələrində uğurla tanınmağımıza xidmət edir. Yeri gəlmişkən, Mişon sonra bu filmi aparıb Parisdə, Firəngistanın başqa yerlərində göstərmişdir. Filmin başqa bir adı “Tutuldu”dur. Ümumiyyətlə, film bizdə hüquq-mühafizə orqanlarının hələ yüz il qabaq əhalinin, sabitliyin, zadəgan qadınların keşiyində uğurla dayandığını nümayiş etdirir. Elə qarabulaqlı polkovnik Hacı Məmmədov bankir Cahangir müəllimin arvadı Zamirə xanımı oğurlayıb podvalda yerləşdirəndə ona 8 martda qızılqul vermiş. Təsəvvür elə, nə qədər romantik adam idi. Girovun bayramını təbrik edirdi. Bəlkə də girova maşın alıb vermiş, uşağını təhsil haqqından azad eləmiş, ərinə aylıq təqaüd kəsmişdi, nə biləsən... Bizdə beləncik romantik quldurlardan bir dənəsi də keçmiş MTN polkovniki idi, deyirlər hər ay türmədən kefi istəyən xanımlara gül buketləri yollayırmış. Əhsən. Ancaq bu ayrı temadır, indi biz kino sənətindən danışırıq.

Bir də ki, nə danışmaq, baxmaq lazımdır.

Ermənistanın inqilab sonrası anti-Rusiya isteriyası, daha doğrusu, şousu davam edir. Əlbəttə, bunun Kremlə şantaj edib ondan daha böyük güzəşt, maliyyə və hərbi resurs qoparmağa yönəlmiş oyun, təzyiqli vasitəsi olması da istisna deyil. Lap dəqiqi, birinci hədəf elə budur. Yoxsa hansı ağıllı, müdrik üstündə oturduğu budağı kəsmək fikrinə düşər? Bunu Moskva da yaxşı bilir. Di gəl ki, erməni erməni olmazdı, əgər ənənəvi məkri və riyakarlığına sadıq qalmasaydı, nankorluq etməsəydi, ona yaxşılıq və kömək edən əqrəb xisləti ilə sancmasaydı.

Hücumlar isə ən əvvəl Gümrüdəki 102 sayılı Rusiya hərbi bazasına yönəlib. Artıq Ermənistanın facebook sosial şəbəkəsi vasitəsilə bazanın ölkədən çıxarılması haqda çağırışların tirajlanmasına başlanıb (axar.az). Bu barədə məlumatı “EurAsia Deyli” saytı yayıb. Sayt məlumatı tirajlayanların 102-ci bazanın çıxarılmasına əsas səbəb kimi onun “Ermənistanın maraqlarına xidmət etməməsini göstərdiklərini” bildirib.

Maraqlı məqam isə məlumatların facebook-da əsas mənbə olaraq eyni səhifədən yayılmasıdır. Belə ki, həmin səhifənin “Soros” Fondunun keçmiş əməkdaşı Danyel İonisyanyan və ölkədə LGBT haqlarının aktiv təbliğatçısı Karpis Paşoyana məxsus olduğu müəyyən edilib. İonisyanyan “Soros” Fondunda çalışdıqdan sonra hökumətdə özünə yer edib və hazırda Ermənistan baş nazirinin müavini Ararat Mirzoyanın rəhbərliyi altında Seçki Məcəlləsinin dəyişdirilməsi ilə bağlı yaradılan komissiyanın fəaliyyətini koordinasiya edir.

Paşoyana gəlincə isə o, həm də uzun müddət Ararat Mirzoyanın mətbuat katibi kimi çalışıb. Bildirilir ki, A.Mirzoyan amerikalılarla geniş iş təcrübəsinə malikdir. 2012-2013-cü illərdə o, ABŞ Dövlət Departamentinin dəstəyi ilə təşkil edilən Seçki Sistemləri Beynəlxalq Fondu proqramına rəhbərlik edib.

*****

Moskva sözsüz ki, öz sətellitinin davranışlarını, xüsusən də 1 mart 2018-ci il hadisələri ilə bağlı aparılan istintaqı, həbsləri diqqətlə izləyir. Artıq forpostun davranışları, deyəsən, Kremlin səbir kasasını daşımaq üzrədir. Belə ki, Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrov “Rus NATO-su” kimi tanınan KTMT-nin baş katibi, general Yuri Xaçaturova qarşı cinayət işinin açılmasına verdiyi reaksiyanın ardınca sabiq prezident, Rusiya ilə bağlı böyük sirlər daşıyan Robert Köçəryanın həbsinə də münasibət bildirib.

Moskva İrəvana “dişini” göstərdi - şimaldan rəsmi hədəf

Rusiyanın baş diplomatu vassalın ünvanına sətər danışdı, Köçəryana azadlıq istədi; Lavrov: “Ermənistanın yeni rəhbərliyi öz vədlərinə əməl eləmir”; meydandan hakimiyyətə gələn Paşinyan isə təzədən xalqı meydana çağırırdı - əsas hədəf...

Ancaq bu dəfə reaksiya kifayət qədər sətər olub. Moskva faktiki, Köçəryana azadlıq istəyib.

“Ermənistanın baş verən hadisələr ölkənin yeni rəhbərliyinin sələflərinin təqib edilməyəcəyinə dair vədlərinə ziddir”, - deyər Lavrov Putinin adından bəyan edib. “İrəvanın müttəfiqi olan Rusiya erməni dövlətinin stabilliyində həmişə maraqlı olub və bu baxımdan orada baş verənlər bizi narahat etməyər bilməz. Bu, həm də Ermənistanın MDB məkanında təmsil olduğu təşkilatların normal işinin təminatı nöqtəy-nəzərdən çox vacibdir”, - deyər rusiyalı nazir vurğulayıb.

“Son günlər ərzində biz narahatlığımızı bir neçə dəfə Ermənistan rəhbərliyinə bildirmişik. Vəziyyətin konstruktiv məcrada inkişaf edəcəyinə ümid edirik”, - baş diplomat əlavə edib.

*****

“Yeni Müsavat” xatırladı ki, iyulun 26-da İrəvan Şəhər Məhkəməsi Robert Köçəryan barəsində iki ay müddətinə həbs qərarı çıxarıb. Həmin gün Köçəryan Xüsusi İstintaq Komitəsinə

ifadə verməyə çağırılıb. Müs-təntiqlər ona “qabaqcadan bir qrup şəxsə əlbir olaraq konstitusiyaya quruluşunu devirmək” barədə rəsmi ittiham elan ediblər. Eks-prezident 2008-ci il prezident seçkilərindən sonra İrəvanda keçirilən dinc etiraz aksiyasının zorakılıqla dağıdılması barədə əmr verməkdə ittiham olunur. Həmin hadisələr nəticəsində 10 nəfər ölüb.

Ondan əvvəl isə Ermənistanın keçmiş müdafiə naziri Mikael Arutyunyan eyni cinayət işi üzrə konstitusion quruluşun devrilməsi ittihamı ilə təqsirləndirilən şəxs qismində istintaqa cəlb edilərək barəsində axtarış elan edilib. Ermənistan Xüsusi İstintaq Xidməti həmçinin Silahlı Qüvvələrinin keçmiş Baş Qərargah rəisi, Rusiyaya sadıq adamlardan sayılan Yuri Xaçaturovu 2008-ci il 1 mart aksiyalarının dağıdılması ilə bağlı cinayət məsuliyyətinə cəlb edib. Lakin məhkəmə onu girov qarşılığında zəminə buraxıb.

*****

Moskvanın İrəvana “diş göstərməsi” şübhəsiz ki, ilk

növbədə baş nazir Nikol Paşinyana ünvanlanıb. Paşinyan isə bu arada xalqı yenedən İrəvanın mərkəzi meydanına toplaşmağa çağırıb. Bu barədə o, öz facebook səhifəsində çağırış edib. “Baş nazir olmağımın 100 günü tamam olur. Təklif edirəm ki, 17 avqust 18:30-da Respublika Meydanında böyük mitinq keçirək. Bu, çox vacib tədbirdir. Hər birinizin iştirakı vacibdir” - o bildirib.

Şübhə yox ki, mitinq Paşinyana həm də Moskvaya “yumşaq güc” nümayişi üçün gərəkdir. Yeni erməni baş nazir bununla göstərmək istəyir ki, xalq inqilabçı baş naziri və onun addımlarını, həyata keçirilən həbsləri dəstəkləyir, reytingi də yüksək olaraq qalır, bir sözlə, xalq onun arxasındadır.

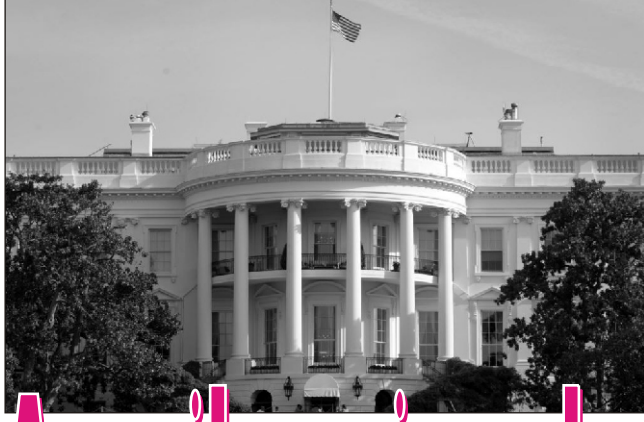
Ancaq bəs erməni xalqının arxasında kimdir və həmin güc - Rusiya kənara çəkilsə, nə(lər) olar? Ermənistanın taleyi ilə bağlı əsas sual da budur...

☐ “Yeni Müsavat”ın analitik xidməti

Tarix göstərir ki, ABŞ demokratiya qurmaq adı ilə girdiyi ölkələri, sonradan xarabalığa çevirərək çıxır. Əfqanıstan, İraq, Liiviya buna nümunə sayıla bilər. Bu ölkələrdə sabitlik hələ də tam bərqərar olunmayıb, insanlar əvvəlki vəziyyətlərində də çətin durumdadırlar.

ABŞ həmin ölkələrə daxil olan zaman dünyada yanaşma fərqli idi. Əksər dövlətlər ABŞ-a dəstək olurdu. Hətta adıçəkilən ölkələrin xalqları da demokratiya eşqinə düşüb, vəziyyətlərinin daha da yaxşı olacağına ümidli idilər. Amerikanın əsas hədəfində hazırda İrandır. Lakin əvvəllər olduğu kimi, indi ABŞ-a bu məsələdə dəstək olanlar çox deyil.

"Yeni Müsavat"a danışan politoloq Nəzakət Məmmədova hesab edir ki, "Ərəb baharı", Yaxın Şərqdə baş verənlər ABŞ-ın əsl məqsədini üzə çıxarıb: "1991-ci ildə ABŞ İraqa demokratiya gətirmək adı ilə müharibəyə başladı. O dövrdə dünya "soyuq müharibə"dən yeni çıxmışdı və bu müharibə ABŞ-ın qələbəsi ilə başa çatmışdı. Amerikanın bundan sonrakı siyasəti demokratiyanı yaymağa yönəlmişdi. Çünki artıq kommunizm məğlub olmuşdu və ABŞ demokratiya, liberal dəyərlərin yayılması istiqamətində fəaliyyətə başlamışdı. Lakin 1991-ci ildən bu yana ABŞ ondan demokratiya gözləyən beynəlxalq ictimaiyyəti məyus etdi. "Soyuq müharibə" dövründə Amerika müharibə edib ölkələrin ərazisinə girə bilmirdi. Çünki onun qarşısında duran SSRİ var idi. Lakin 1991-ci ildən sonra ABŞ-ı cilovlayan,

Amerikaya inandıq, "ağzımız yandı"

ABŞ-ın demokratiya fiaskosu

Nəzakət Məmmədova: "ABŞ ondan demokratiya gözləyən beynəlxalq birliyi məyus etdi"

Mübariz Əhmədov: "Amerika öz ambisiyalarını nümayiş etdirir... Heç vaxt dövlətlərə yaxşıq arzulamayıb"

ona müqavimət göstərən ikinci bir supergüc qalmadı. Ona görə də ABŞ-ın dünyada xarici siyasətini genişləndirmək imkanları genişləndi. ABŞ da bundan sui-istifadə etdi. Gədən prosesləri təhlil edəndə görürük ki, əslində heç bir demokratiyadan söhbət getmir. Demokratiya dövlətlərin ərazisinə qırcı təyyarələrin qanadlarındakı bombalarla tökülür. Demokratiya bir dəyərdir və

bir işi "kovboy"sayağı həll etməyə çalışır. Yeni birbaşa hərbi müdaxilə edir. Avropa isə inandırma vasitələrinə üstünlük verir. Yeni Avropa o məsələləri problem hesab edir ki, onu maliyyə ilə həll etmək mümkündür. Avropa Birliyi ABŞ kimi hərbi müdaxiləyə meyilli deyil.

Politoloq bildirib ki, Avropanın da ABŞ-ı tənqid etməsi təsadüfi deyil: "Bütün maraqla-

sanların öldürülməsinə, qaçqın düşməsinə səbəb olursa, artıq bu ideologiyadan əl çəkmək lazımdır. Deməli, bu, insanlıq üçün lazımsız bir şeydir".

Politoloq Mübariz Əhmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bunu söyləyib: "Nə qədər paradoks olsa da, deyim ki, Amerika və İran Yaxın Şərqdə öz ambisiyalarını nümayiş etdirir. Heç biri Yaxın Şərqdəki dövlətlər üçün yaxşıq arzulamayıb. Bəlkə də İranın müdaxiləsi olmasaydı, ABŞ-ın Yaxın Şərq dövlətlərində apardığı siyasət indikindən tamamilə əks nəticələrə gətirib çıxarırdı. Sadəcə olaraq, ABŞ Yaxın Şərqə girən zaman İranın oynaya biləcəyi oyunu düzgün hesablaya bilmədi. Ona görə də Amerikanın planı faş oldu. İran ABŞ-ın Əfqanıstan planına aşkar şəkildə kömək edib. İran dəqiq bilirdi ki, Əfqanıstanda hansı nazirlərin Amerika ilə əlaqəsi var. İndiki halda Tehran Amerika ilə böyük sazişə gedir. İran prezident İhsən Ruhani Trampın anti-İran bəyanatına reaksiya verən zaman bildirdi ki, ya bizim regionda bütün müharibələrin anası olan müharibə olacaq, ya da bütün müqavilələrin anası hesab edilən müqavilə imzalanacaq. Dünya mətbuatı, sadəcə, buradan birinci frazını işıqlandırdı. İran da Amerikanın regionda jandarmı olmağa hazırdır və bu yaxınlarda iki dövlət arasında gizli danışıq gedəcək, ardınca isə müqavilə imzalanacaq. Ona görə də "ABŞ İranı demokratik ölkə edəcək" kimi deyimlərlə inanmaq lazım deyil. Baş verənlərin demokratikləşməyə zərər qədər də dəxli yoxdur".

□ Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Əlimizin "duzu" həqiqətən də yoxdur. Kimə qarşı lütfkarlıq, mehribanlıq, qonaqpərvərlik, alicənablıq göstərib yuxarı başa keçiririk, nə sirdirsə, az sonra dönüb bizə asi çıxır. Vaxtilə mənfur ermənilərə görə sıxlaşıb aramızda onlara yer verdik, 150 il sonra dedilər ki, "bura bizimdir, gəlmələr sızsınız" - qonaq olduqları yerin xalis türk mənşəli adını belə, veclərinə almadan...

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Eh, Mariya, Mariya...

Rusiya XİN-in rəsmi təmsilçisi Mariya Zaxarova erməni olmasa da, yüz faiz naqışlar sırasındadır. Bu adamda heç vaxt Azərbaycana rəğbət-filan olmayıb. Zənnimizdə yenə yarılmadıq. Bakıya, "Jara" festivalına gəlib burada bir az forslandı, haqqımızda epitetlər dedi, guya Bakını vəsf elədi, ancaq Moskvaya qayıdan kimi yenə əsl simasını göstərdi. Co-cuq Mərcanlıya səfər etmiş rusiyalı tanınmış simaları dolayısıyla məzəmmət edib, ərazi bütövlümüzü şübhə altına aldı. "Qarabağ Azərbaycan ərazisidir, işğal altındakı ərazilər qaytarılmalıdır" deyən soydaşları ilə razılaşmadı, "bu, onların mövqeyidir, dövlətin yox" söy-

lədi. Əcəba, dövlətinizin mövqeyi hansıdır, qospoşa Zaxarova? Rusiya Azərbaycanın ərazi bütövlünü tanıdırmı? Beynəlxalq qanunları və götürdüyü öhdəlikləri, altından imzasını atdığı BMT nizamnaməsini saydırmı? Ermənistanın işğalçı olduğunu bilmirdi? Bal kimi bilir. Rusiya rəsmiləri bunu dilə gətirməsələr də. Zaten, bunun özü də bir mövqədir - gerçəkləri dilə gətirməmək, susmaq. Əslində isə Rusiya Ermənistanla işğal ortağıdır. Nəyi dilə gətirsinlər ki?..

Qayıdaq Mariya Zaxarovanın, pardon, Zaxarovanın Bakı səfərinə. Onun erməni damarı bərdə zaman-zaman yazmışıq. Bəziləri bu sırğalı zətin Bakıya gəlişindən az qala vəcdə gəlmişdilər. Guya bunun Qarabağ məsələsi üçün təbliğati faydası olacaq. İndi məlum olur ki, Mariya Bakıya yüz dəfə baş

çəkərsə də, o, elə erməni yanlısı Zaxaryan olaraq qalacaq. Çünki xisləti dəyişmək qəliz məsələdir, hətta qeyri-mümkündür. Adama dəyərlər, suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə hörmət etmədiyin bir məmləkətdə nə işin vardı, nə itin azmışdı? Bu nə ikiüzlülük? Yox, Bakını

Sergey Lavrov (Kalantarov) kimi. Görünür, nə qədər ki, Lavrov oradadır, o da XİN-də öz yuvasını qoruyacaq. Qorx ki, günün birində onun yerinə də keçsin...

"Yediyi qaba tüpürmək" məsələsində Mariya Zaxarova əfsus ki, tək deyil. Bundan bir

zəngin ehtiyatlara malik ölkəyə hələ də müstəmləkə ucqarı kimi baxırlar; əksər rusiyalı hakimiyyət təmsilçiləri, siyasətçilər və ekspertlər SSRİ-nin süqutunu bu günə kimi həzm edə bilməyiblər. Yeni rusların özlərini də daxildən yeyən "velikorus virusu". Bu, onların problemdir. Gec-tez realıqla barışmalı olacaqlar. Bunu nə qədər tez etsələr, bir o qədər özləri üçün də yaxşı olar.

zaman bu konfliktlər çoxdan aradan qalxmalı idi.

Görünür, ən azından, Rusiyada indiki siyasi nəsillə dəyişməli, orada hakimiyyətə SSRİ dövründən doğulmayan, modern təfəkkürlü ruslar gəlməlidir ki, Kreml "Yaxın xaric"dən əlini həmişəlik üzsün. Ona qədər yaqın ki, zaxaryanların, jirinovskilərin kaprizlərinə və hədəvənlərinə dözməli olacağıq. Və ona qədər belələrinə ən yaxşı

vəsf edirsənsə, o zaman Bakının paytaxt olduğu ölkəyə, onun xalqına qarşı da mədəni, saygılı davranmaq zorundasın.

Bu, həmin Mariya Zaxarovadır ki, iki ay öncə "Trend"-in əməkdaşının Paşinyanla bağlı onun müavininə verdiyi sualın cavabı XİN-in saytında təhrif edilməsi azmış kimi, Azərbaycan mediasını qeyri-peşəkərlikdə suçlayıb aşağılamışdı, ayıbına kor olmaq əvəzinə, bizim jurnalista kükrəyərək, onu şərhləmişdi. Çünki müavinin cavabı işğalçı Ermənistanın maraqları ilə üst-üstə düşmüşdü.

Eh, Mariya, Mariya... Keşəkə, kənardan özünə baxa bilsəydin. Qadın kimi yox, XİN rəsmisi kimi.

Məsələ də ondadır ki, bu qərəz dağarcığı həmişə Rusiyadan çox Ermənistanın sözcüsü qışımında çıxış edir - şefi

neçə il öncə LDRP lideri V. Jirinovskini Bakıda layiq olmadığı bir şəkildə ehtiramla qarşıladıq. Ən yüksək səviyyədə qəbul edib adam yerinə qoyduq. Düşündük, yəqin bundan sonra o, Azərbaycan əleyhinə hətə-rən-pətərən danışmaz. Çifayda? Rusiyaya geri dönmə kimi bir az da üstünə qoydu. Dedi ki, "Dağlıq Qarabağ nə Azərbaycana, nə də Ermənistanla məxsusdur, Qarabağ Rusiyaya məxsusdur, konfliktin həlli də yalnız iki ölkənin Rusiya tərkibinə qayıdışı halında mümkündür".

Jirinovski kimi siyasətbaz şarlatanlardan bizə təbii ki, dost çıxmaz. Heç lazım da deyil. Bari Azərbaycana və onun xalqına düşmən mövqedə durmasınlar. Bəs nədən onlar bizi sevmə bilmirlər?

Tək səbəb, bizzə, bu: Rusiyadan Azərbaycan kimi varlı,

Diqqət edin, Rusiya, faktiki, özünün bütün periferiyası boyu, strateji əhəmiyyətli postsovet ölkələrində etnik-ərazi konfliktlərini yaradıb - Azərbaycan, Gürcüstan, Ukrayna, Moldova. Heç birini də həll etmək istəmir. Əksinə, həll etmək istəyənlərə mane olur. Məntiqlə Moskva Sovetlər Birliyinin çöküşü ilə barışsın, postsovet ölkələrin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə hörmət edirsə, o

cavab Azərbaycanın hər mənada qüdrətlənməsi, regionda söz sahibinə çevrilməsi ola bilər.

Güclənmək, güclənmək, yenə güclənmək! Çünki güclü olmaq Rusiyadan az asılı olmaq, daha çox müstəqillik deməkdir, öz iradəyə, sərvətlərinə, sərhədlərinə sahib çıxmaq deməkdir. Kölə Ermənistanın durumu görkdür. Nə Qarabağ udu bilir, nə də qaytara...

Son illərdə Azərbaycan müxalifəti sanki siyasi səhnədən çəkilib. Müxalifət funksionerləri, liderlər sosial şəbəkələrdə və xeyir-şər işlərində görünür.

Siyasi şərhçilər bu passivlikdə daha çox müxalifətin özünü günahkar görürlər. Doğrudur, hakimiyyət tərəfindən olan basqılar da burada az rol oynamır. Lakin müxalifətdaxili intriqalar, qarşıdurmalar, düşərgə liderliyi uğrunda mübarizə, liderlərin şəxsi ambisiyalarını öndə tutmalarının demokratik düşərgənin sıradan çıxmasına başlıca səbəb olduğu qaçılmazdır.

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu bildirdi ki, cəmiyyətdə aktivlik olan zaman müxalifətə onu təşkil edir: "Biz əhalini yaranan mövcud vəziyyətə təşviq edə bilmərik. Sıradan vətəndaşlar aktiv olmalıdır ki, biz də onu təşkil edə bilərik. Ölkədə siyasi mühitin gətirdikcə zəiflədiyi danılmaz faktır. Müxalifət gətirdikcə məişət səviyyəsində görsənməyə başlayıb. Buna səbəb də siyasi çevrələrin gətirdikcə daralmasıdır. Biz əvvəllər də xeyir-şər işlərində indiki kimi iştirak edirdik, amma o zaman siyasi aktivliyimiz heç də zəif deyildi. Mən bunu dəfələrlə demişəm, müxalifətin çox böyük günahları var. Bizim siyasi aktivliyimiz yüksək olduğu zamanlarda əsas aparıcı simalar İsa Qəmbər, Lələ Şövket, Rəsul Quliyev, İlyas İsmayılov və digərləri idi. Amma bu gün həmin liderlər siyasi səhnədən gediblər. Bunları əvəz edən gənc nəsəl isə onların ənənələrini davam etdirmirlər. Məsələn, Elçibəyin fəaliyyəti ilə ondan ayrılmış bütün siyasi qüvvələrin fəaliyyətini tutuşdurmaq belə mümkün deyil. Hazırda Azərbaycan müxalifəti tam dağılıq bir vəziyyətdədir. Şəxsən mən özüm müxalifəti bir araya gətirmək üçün çox cəhdlər etmişəm. Amma nəticəsiz olduğu üçün mən də o fəaliyyəti bir kənara

Siyasi səhnədə yox, xeyir-şər işlərində görünən müxalifət..

Sərdar Cəlaloğlu: "Azərbaycan müxalifəti tam dağılıq bir vəziyyətdədir"

Əli Əliyev: "Hələ yaxşı ki, belə qeyri-adekvat şəraitdə fəaliyyət göstərən təşkilat və liderlərimiz insanlıq keyfiyyətlərini saxlayıblar"

Əli Orucov: "Burada tək iqtidarı günahlandırmaq ədalətsizlik olardı"

qoymuşam. Heç kəs bir araya gəlmək, istəmirsə, demək bu yöndə cəhdlər etmək əhəmiyyətsizdir".

VİP sədri Əli Əliyev fərqli düşüncə: "Azərbaycanda müxalifət hüquq müstəvisində fəaliyyət göstərən siyasi cinahdır. Şükür olsun ki, bu belədir. Gəncə hadisələri göstərdi ki, bu daima belə olmaya da bilər. Azərbaycan dövlətçiliyinin şansı oradadır ki, heç bir radikal cərəyan bu illərdə özünə həlledici dərəcədə yer edə bilmədi. Hüquq müstəvisində fəaliyyətə üstünlük verən siyasi təşkilatların hüquq müstəvisin-

də mümkün olan işləri etmək imkanı var. Sizcə, hakimiyyət tərəfindən basqıların ən yüksək səviyyədə olduğu bir ölkədə müxalifət nə etməlidir? Hələ yaxşı ki, belə qeyri-adekvat şəraitdə fəaliyyət göstərən təşkilat və liderlərimiz insanlıq keyfiyyətlərini saxlayıblar, insanların, mübarizə yoldaşlarının xeyir və şərəfinə qatılırlar. Bu keyfiyyət bizim müxalifətin yüksək mənəvi-əxlaqi keyfiyyətlərindən xəbər verir. Elə mübarizə meydanını müxtəlif şər qüvvələrə güzəşt etməyimiz də müxalifətimizin dəyərlərindən sayılmalıdır".

AMİP katibi Əli Orucov deyir ki, bu insanlar 25-30, bəlkə də daha çox vaxt ərzində bir yerdə mübarizə aparıb, sınaqlardan çıxıblar, çiyin-çiyinə vuruşublar, indi də bütün çətinliklərə baxmayaraq yenə də bir yerdədir: "Xeyir-şərdə bir yerdə olmağın siyasətə qarışacağı yoxdur. Lakin mövcud siyasi situasiyanı və siyasi institutların vəziyyətinə toxunacaq olsaq, burada tək iqtidarı günahlandırmaq ədalətsizlik olardı. Təbii ki, hakimiyyət daha çox günahkardır. Amma başqa amilləri də, xarici və daxili faktorları da diqqətə almalı-

yıq. Yeni bunun səbəblərini izah etməyə çalışsaq böyük zaman alar. Qısaca olaraq onu demək istərdim ki, Azərbaycandakı durumun indiki hala gəlib çıxması 1992-ci ildə AXC-nin hakimiyyətə gəlməsi, idarəçiliyi bacarmayan Elçibəy hökumətinin buraxdığı çox ciddi səhvlər milli azadlıq hərəkatına və hərəkatın nəticələrinə öldürücü zərbə vurdu. İnsanların ümidləri qırıldı. O vaxt xalqın böyük inam bəslədiyi liderlər özlərini nəinki doğrultmadılar, əksinə, əvvəlki hakimiyyətdəkilərdən daha bətərini etdilər. İndi də həmin uğursuz siyasi liderlər siyasi meydanı zəbt etməkdədir. Siyasət onların monopoliyasındadır. Hakimiyyətə də bu insanların siyasətdə qalması sərf edir, onlara süni nəfəs verməklə siyasi arenada saxlayır. Ona görə də yeni siyasətçilərin, yeni liderlərin yetişməsinə, onların proseslərə qatılmasına imkan verilmir. Yəni yox kimidir, köhnələr də ənənəvi mübarizə üsullarından, küçə və meydan təkəkküründən kənara çıxa bilmir. Sanki indiki status-kvo

iqtidarı da, müxalifəti də qane edir. Xalq faktoruna gəlincə isə idarəetmədən, indiki siyasi rejimin fəaliyyətindən və siyasətindən geniş narazılıqlar olsa da, yuxarıda dediyim ümitsizlikdən, müxalifətə inamsızlıqdan, qorxu və təzyiqlərdən çəkinərək siyasi proseslərə fəal şəkildə qoşulmur. Təəssüflə qeyd etməliyəm ki, Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin və siyasi təsisatların indiki açınacaq duruma salınmasında Qərbi Azərbaycan iqtidarı ilə müştərək fəaliyyət göstərdi. Qərbin də istəyində Azərbaycanda demokratiyanın bərqərar olunması yox idi, indi də yoxdur. Belə bir ölkədə və belə bir şəraitdə təbii ki, müxalifətçi olmaq, müxalifət partiyasında fəaliyyət göstərmək böyük risk və əsl fədakarlıqdır. Mən bütün bunlara rəğmən pessimist deyiləm. Təzə ruhun gəlməsi cəmiyyətin fəallığından daha çox asılıdır. Səhvlərdən heç kəs siğortalana bilər. Yeter ki, səhvlərdən nəticə çıxarılsın".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Bir əsrdə iki dəfə Türkiyəni Rusiyaya yaxınlaşdırın səbəb

Cümhuriyyət abidəsindəki rus generalının əksinin anlamı; qardaş ölkə ilə Rusiyanın tarixi konfliktlərlə yanaşı, əməkdaşlıqları da olub...

Türkiyəli şərhçi Şakir Dinç Şahin Oğuz türk telekanallarının birinə verdiyi açıqlamada bildirdi ki, 90 il öncə İstanbul Taksim meydanında ucaldılan Cümhuriyyət abidəsində rus generalı Mixail Vasilyeviç Frunze və Kliment Yevremoviç Vorosilovun da əks olunması o zaman Türkiyə ilə SSRİ arasında dostluq əlaqələrinin yaradılmasına xidmət edib.

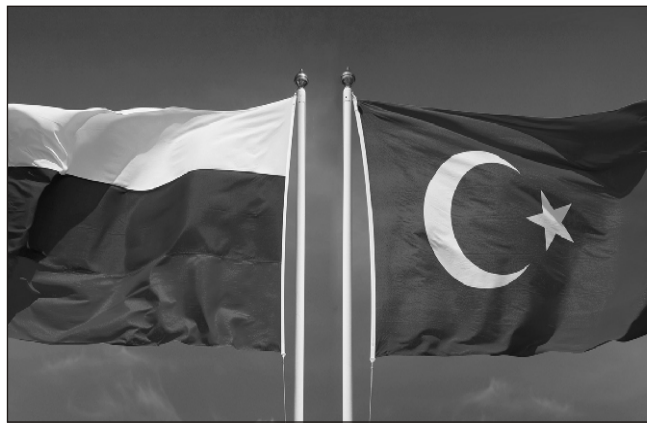
Bununla şərhçi bir növ son illərdə qardaş ölkə ilə SSRİ-nin varisi sayılan Rusiya arasında yaranan dövlətlərarası yaxın əlaqələrə işarə edib. O, Amerika başda olmaqla, Qərbi dünyanın tarix boyu Türkiyə ilə bağlı ikili mövqeyinin bəzi zamanlarda rəsmi Ankara ilə Kreml arasında bu münasibətlərin yaranmasını qaçılmaz etdiyini vurğulayıb.

Heç kəsə sirr deyil ki, tarixdə iki dəfə-ötən əsrin 20-ci illərində və iki il öncə Rusiya-Türkiyə yaxınlığı ən yüksək səviyyəyə çatıb. Hər iki yaxınlıq da qardaş ölkənin Qərbi dünyası tərəfindən təkləndiyi zamanlara təsadüf edir. Bir növ rəsmi Ankara mövcud durumda çıxış yolunu Kremlə əlaqələri dü-

zəltməkdə görüb. Ekspertlər rus generalının 1928-ci ildən bu günə qədər heykəllərinin Türkiyə-Rusiya münasibətlərinin ən gərgin həddə çatdığı vaxtlarda belə qorunmasının qardaş ölkənin tarixi abidələrə verdiyi dəyərdən irəli gəldiyini qeyd edirlər.

Beynəlxalq əlaqələr üzrə ekspert Nəzakət Məmmədova bildirdi ki, Türkiyə Cümhuriyyəti abidə üzərində iki rus generalını əks etdirməklə SSRİ-yə minnətdarlıq edib: "1928-ci ildə Cümhuriyyət abidəsi heykəlində Frunze və Vorosilovun abidələrinin olması yeni yaranmış, cəmi 5 yaşlı Türkiyə Cümhuriyyətinin ona yardım etmiş SSRİ-yə minnətdarlığının ifadəsi, parlaq

bir təzahürü idi. Bilirlik ki, heykəl İtaliyada hazırlanıb. Heykəl xalq inəsi hesabına ərsəyə gəlib, ən böyük ianə verən isə sonradan erməni millət vəkili olmuş Berç Keresteciyan olub. Təbii ki, heykələ münasibət birmənəli ola bilməzdi. Çünki Türkiyə sonralar Qərbin mütəfiqi olan, NATO üzvü bir dövlətə çevrilib və Cümhuriyyətin rəmzi olan bu abidədə kommunist general Vorosilovun, kommunist liderlərdən biri olan Frunzenin əksinin olması təqdir oluna bilməzdi. Ümumiyyətlə, bir ölkədə başqa bir ölkənin siyasi, hərbi xadimlərinin abidəsinin olması həssas məsələdir. Məsələn, Polşada, Baltikyanı respublikalarda rus sovet irsinə, o cümlədən heykəllərə münasibətdən fərqli olaraq hansı ki, onlar dağıldı, hətta naməlum əsgərin mezarları yerlə-yeksan olundu, Türkiyədə belə barbarlıq halları olmadı. Polşa, Baltik ölkələri so-

vet xadimlərinin, əsgərlərinin abidəsini dağıtdı və bu, əslində Rusiyaya qarşı bir mesaj idi. Onlar Rusiyanı işğalçı hesab edir. Lakin Türkiyə ilə SSRİ arasında, sonradan Rusiya ilə zaman-zaman problemlər yaşandı. Tarixən də hər zaman Osmanlı ilə Rusiya vuruşub. SSRİ-nin PKK-nı yaratması, Türkiyədə solçulara dəstək verməsi sirr deyil. Lakin Türkiyə heç zaman tarixi abidələrə qarşı vandallıq etməyib. Türkiyə sui-qəsd nəticəsində öldürülmüş səfir Andrey Karlovun adını Ankaradakı Rusiya səfirliyinin yerləşdiyi küçəyə verdi. Rusiya-Türkiyə münasibətləri tarix boyu çox zaman davamlı müharibə, qarşıdurma əsasında inkişaf edib. İstər Rusiya-Osmanlı, istərsə də SSRİ-Türkiyə münasibətləri olsun. Rusiya imperiyası er-

mənildən Osmanlı arxadan vurmaq üçün istifadə edib, Kipr münasibəti zamanı pravoslav həmrəyliyi göstərib yunanları müdafiə edib. PKK və kürd kartından Türkiyəni parçalamaq üçün istifadə edib. Rusiyanın bu addımları həm boğazlara və İstanbulla hökmranlıq etmək üçün Pyotrun vəsiyyətlərinə əsaslanıb, geosiyasi səbəblərdən baş verib. Eyni zamanda Rusiya 1453-də Bizans imperiyasını çökdürən türklərə qarşı ədavət hissi bəsləyib. Çünki ortada bir pravoslav həmrəyliyi var".

N.Məmmədova onu da qeyd etdi ki, tarixdə iki ölkənin bir-birinə yardım etməsi halları da baş verib: "Bunlardan biri Atatürkün Qurtuluş savaşından sonra Türkiyə Cümhuriyyətini qurması və Leninin bolşevik inqilabı nəticəsində

SSRİ-ni yaratması dövrünə təsadüf edir. Çünki ümumi düşmən - Qərbi imperalizmi var idi və bu ölkələr bir yerdə öz mövcudluqlarını qoruyub saxlaya bildilər. Bu gün də Türkiyə və Rusiyanın yaxınlaşdığı görünür. İki ölkənin liderləri - Erdoğan və Putin müdriklik göstərirlər və 100 il əvvəl olduğu kimi yenə də Qərbi qarşı duruşu götürürlər. Bu, təsadüf deyil, ləbüd ittifaqdır. Çünki hər ikisinə böyük təhdidlər var. Həm Rusiyada, həm də Türkiyədə hər zaman iki ölkənin yaxınlaşmasını istəyən qüvvələr olub. Türkiyədə heç də zəif olmayan solçu hərəkatları olub. Onlar Türkiyənin Qərbi, NATO, İsrailə deyil, məhz Rusiya ilə ittifaqda daha möhkəm və güclü olacağına inanırlar. Rusiya geosiyasetində "Meşə və çöl" - slavyan - türk ittifaqı konsepsiyası var. Bu ölkələrin ziddiyyətindən, yaxınlığı bizə də faydalıdır. Bu yaxınlarda Cəfər Mərcanlıda konfrans zamanı Rusiya siyasi xadimləri Azərbaycanı Rusiyanın Türkiyə və İranla münasibətində mərkəzi ölkə adlandırdılar. Türkiyə - Rusiya münasibətlərinin yaxınlaşmasından isə regionda ermənilər narahat olur. Odur ki, bu yaxınlaşma regional sülh və sabitlik üçün çox əlverişlidir".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Qarabağ danışıqları prosesində durğunluq davam edir. Doğrudur, Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyindən sonra Azərbaycan və işğalçı ölkənin XİN başçıları arasında ATƏT-in M'insk Qrupunun təşəbbüsü ilə artıq bir dəfə görüş keçirilib. Lakin 4 saat çəkən bu görüş nəticəsiz başa çatıb. Sülh prosesini irəli aparmaq üçün tərəflər heç bir razılıq əldə etməyib. Yəni bu, faktiki şəkildə "quş qoymaq" naminə reallaşan növbəti bir təmas olub.

Baş diplomatlar - Elmar Məmmədov və Zöqrab Mnatsakyan arasında növbəti belə görüş bir ay sonra - sentyabrda, BMT Baş Məclisinin sessiyası çərçivəsində nəzərdə tutulur. Lakin həmin görüşlə bağlı da ümidlər olduqca kövrəkdir. Əsas səbəb isə budur ki, yeni erməni rəhbərliyi konfliktlə bağlı konstruktiv danışıqlara hazır deyil. Təzə baş nazir Nikol Paşinyanın başı daha çox daxilə "siyasi təmizləmələr" aparıb öz hakimiyyətini möhkəmlətməyə qarşıdır.

Təsadüfi deyil ki, Məmmədov-Mnatsakyan görüşündə erməni tərəf Azər-

baycandan vaxt istəyib. Guya Qarabağla bağlı vəziyyətin nə yerdə olduğunu öyrənmək istəyirlər. Əslində isə bu, vaxt uzatmaq üçün bəhanədən savayı bir şey deyil. Vaxt isə, qeyd edildiyi kimi, Paşinyan hökumətinə növbədənəkar parlament seçkilərinə kimi öz daxili dayaqlarını möhkəmlətməyə görə lazımdır.

Yeri gəlmişkən, Nikol Paşinyan əhalini yenidən İrəvanda Respublika meydanına toplaşmağa səsləyib. Bu barədə o, öz facebook səhifəsində çağırış edib (axar.az). "Baş nazir olmağımın 100 günü tar-

Bu gün təmas xəttində növbəti monitoring keçiriləcək

ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin mandatına uyğun olaraq, avqustun 2-də Füzuli rayonu istiqamətində Azərbaycan və Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində növbəti monitoringin keçirilməsi planlaşdırılır. Bu barədə Musavat.com-a Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib.

Monitoringi Azərbaycan tərəfindən ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri Mixail Olu və Oqnyen Yoviç keçirəcəklər.

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş və nəzarət olunan Azərbaycan ərazisində monitoringi şəxsi nümayəndə Anjey Kaspşik və onun səhra köməkçisi Gennadi Petrika keçirəcəklər.

İrəvan status-kvonu uzatmağa çalışır:

Bakı düşməne düşünmə izni verəcəkmə?

Azərbaycan döyüş hazırlığını gücləndirir; müdafiə naziri yenidən ön cəbhədə düşmən mövqeyini izlədi; "Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonlar işğal edilib, qaytarılmalıdır" deyən erməni siyasətçiyə hücumlar başladı...

mam olur. Təklif edirəm ki, 17 avqust 18:30-da Respublika Meydanında böyük mitinq keçirək. Bu, çox vacib tədbirdir. Hər birinin iştirakı vacibdir" - o bildirib.

Aydındır ki, meydana hakimiyyətə gəlmiş Paşinyan bununla özünə qarşı ictimai rəğbətə hansı səviyyədə olduğunu əminlik hasil etmək istəyir. Başqa sözlə, nəbz yoxlanışı aparmaq fikrindədir. İstədiyi nəticə olsa, o zaman Paşinyan şübhə yox ki, siyasi rəqiblərinə qarşı təqiblərə daha sərt şəkildə davam edəcək...

*****

Azərbaycan təbii ki, işğalçı ölkədə baş verənləri, regionda, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı vəziyyəti diqqətlə izləyir və paralel surətdə öz silahlı qüvvələrinin döyüş hazırlığını gücləndirməkdədir.

Bu arada müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyəti Azərbaycan prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin tapşırığına əsasən yenidən cəbhəboyu zonada olublar və müxtəlif istiqamətlərdə yerləşən ön xətt bölmələrinə baş çəkiblər. Musavat.com-un Müdafiə Nazirliyinin saytına istinadən verdiyi məlumata görə, müdafiə nazirinə ərazinin maketi üzərində əməliyyat şəraiti məruzə edilib.

General-polkovnik Zakir Həsənov bölmələrin döyüşə hazırlıq vəziyyətini yoxlayıb, üzbəüz yerləşən düşmən mövqelərini müşahidə edib və müvafiq tapşırıqlar verib. Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi bölmələrin döyüş qabiliyyətini, maddi-texniki təminatını, silah-sursat və hərbi texnika ilə təchizatını, həmçinin şəxsi heyətin mənəvi-psixoloji hazırlığını yüksək qiymətləndirib. Müdafiə naziri bölmələrdəki şəraitlə tanış olub, şəxsi heyətlə çay süfrəsi arxasında söhbət aparıb.

Bütün bunlar bir daha Azərbaycanın işğal rejimi ilə sonsuzadək barışmayacağına daha bir anonsdur. Başqa sözlə, düşmən tərəfin guya konstruktiv sülh danışıqları üçün xahiş elədiyi, əslində isə status-kvonu uzatmağa xidmət edən vaxt iznini Azərbaycan hiyləgər düşməne verməyəcək, məqam yetişən kimi daha bir uğurlu lokal hərbi əməliyyat aparacaq. Artıq bir çox hərbi və siyasi analitiklər məsələdə irəliləyiş olması üçün ayrı yolun qalmadığını bildirirlər. İşğalçı Ermənistan və onun rəhbərliyi açıq-aşkar konfrontasiya yolu tutduğundan hər ötən gün, həftə hətta böyük savaşı da yaxınlaşdırır.

*****

Hərgah, düşmən ölkədə təhlükəni dərk edən az sayda

siyasətçilər də var. Onlardan biri sabiq prezident Levon Ter-Petosyanın rəhbəri olduğu "Erməni Milli Konqresi" partiyasından olan Zoya Tadevosyandır. Söz düşmüşkən, İrəvanda keçirdiyi mətbuat konfransında "Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonlar işğal edilib və qaytarılmalıdır" deyən bu erməni siyasətçiyə qarşı artıq hücumlar başlayıb (virtualaz.org).

Belə ki, Qarabağdakı qondarma rejimin "administrasiya sözcüsü" David Babayan Tadevosyanın dediklərini "xəyanət, satqınlıq" adlandırıb. "Bu, milli maraqların satılmasıdır, mənəvi deqradasiyadır, ümid ancaq ona qalır ki, həmin qadının başı özündə deyil" - Babayan bildirib. O, Ermənistanda belə düşünən adamların olmasını "qorxulu" hesab edir, bildirir ki, belə adamlar küçəyə çıxmaqdan utanmalıdır.

Qondarma "DQR prezidenti"nin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi, keçmiş səhra komandiri və Dağlıq Qarabağın xüsusi xidmət orqanlarının rəhbəri Arşavir Qaramyan da Tadevosyanın bəyanatını "yolverilməz" adlandırıb. O, Ermənistanda son vaxtlar ərazilərin qaytarılması barədə danışan siyasətçilərin, politoloqların fəallaşdığını bildirir. Qaramyan "bu cür qanunsuz hərəkətlərin davam

edəcəyi halda" Qarabağ ermənilərini küçələrə çıxmağa çağırır.

İrəvanda "Erməni Milli Konqresi" Partiyasını təmsil edən Zoya Tadevosyan iyulun 31-də keçirdiyi mətbuat konfransında deyib ki, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonlar "zəbt olunub" və "Dağlıq Qarabağın ərazisi" deyil. "Biz bu əraziləri "azad olunmuş" kimi xarakterizə edirik, lakin siz yaxşı bilirsiniz ki, o, zəbt edilmiş ərazilərdir" - Tadevosyan bildirib. Erməni siyasətçinin sözlərinə görə, diplomatiyada və ya beynəlxalq hüquqda qəbul edilmiş istənilən normalara görə bu ərazilər erməni əraziləri deyil. "Doğrudanmı danışıqlar masasında azad edilmiş ərazilərin məsələsi dayanır? Bu zəbt edilmiş ərazilərdir, Azərbaycan əraziləridir. Danışıqlar isə Qarabağın öz müqəddəratını təyin etməsi məsələsi ətrafında aparılır" - Zoya Tadevosyan belə deyib. "Aravot" qəzeti yazır ki, onun dedikləri mətbuat konfransına toplaşmış jurnalistlər arasında anlaşmazlıq yaranıb.

*****

Bu fakt bir daha erməni ictimai şüurunda və siyasi dairələrində ədalətli sülh anlayışının necə təhlükəli dərəcədə deformasiyaya uğradığını qabarıq göstərir. Deməli, böyük savaş qaçılmazdır...

Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin ilk layihəsi - Yasamal Yaşayış Kompleksində güzəştli mənzil satışı üçün yeni elan açıqlanıb. Elanda kompleksdəki 1, 2, 3, 4 və 5 sayılı binalarında mənzillərin satışının həyata keçiriləcəyi tarix açıqlanıb.

otaqlı mənzillər üçün aylıq ödəniş 129-136 manat, 2 otaqlı mənzillər üçün aylıq ödəniş 203-236 manat, 3 otaqlı mənzillər üçün aylıq ödəniş 282-288 manat olacaq. Mənzillə güzəştli ipoteka krediti vasitəsilə sahib olmaq istəyən vətəndaş minimal ilkin ödənişdən artıq ödənilən məbləğə görə,

hüququ olan əksər şəxslərin sistemə daxil olmasında problemlər yaşanıb. Eyni zamanda "Güzəştli mənzil" sistemində qeyd alınmış səhvlər nəticəsində sistemə daxil ola bilən vətəndaşlardan 1963 nəfərinə mənzil seçimi ilə bağlı yanlış bildirişlər göndərilib. Həmin şəxslərdən 260 nəfəri mənzil

təqdim olunan rəy və hesabatlarla əsasən müəyyən olunub ki, "Elektron hökumət" portalının kütləvi trafik axını qarşısında müvəqqəti əlçatmaz olması və "Güzəştli mənzil" sisteminə texniki səhvlərin mövcudluğu ilk satış zamanı sistemin istifadəçilərinin mənzil seçimi imkanlarının qeyri-bərabər ol-

"Soyad bir yana, hələ millətə ad da axtarıq, bu faciədir"

Aqil Abbas: "Son illər artıq adamlar yeni doğulan uşaqlarına köhnə soyadlarını verməməyə çalışırlar"

Artıq 27 ildir sovet işğalından azad olub, müstəqilliyimizi elan etmişik. Lakin hələ də toplum olaraq milli soyadımızı tapa bilməmişik. Bəzilərimizin soyadında -lı, -li, bəzilərimizdə -zadə şəkilçiləri, amma əksəriyyətimizdə -ova, -ova, -yev, -yeva sonluğu var. 91-ci ildə doğulanları anladıq, bəs 2018-ci ildə doğulan uşağın soyadının sonluğu niyə -ov, -ova, -yev, -yeva olsun ki? Bu, milli təfəkkürün zəif olması ilə bağlıdır?

Deputat Aqil Abbas hesab edir ki, bu, milli təfəkkürlə bağlı məsələ deyil: "Xalq yazıçısı Anarın ailəsi Rzaevdir. Anarın milli təfəkkürü yoxdur? Ən çox milli təfəkkürü olan adamdır. Məsələyə bu cür yanaşmırıq. Bəzən insanlar öz ailəsinə öyrəşir, onu dəyişmək istəməzlər. Məsələn, Abbasov. Abbas olanda ona elə gəlir ki, babasına hörmətsizlik elədi. Belə şeylər də var. Mənim soyadım 3 il bundan əvvəl qədr Abbasov gedirdi. Düzdür, mayın 7-də keçirilmiş Abbas gədir, amma diplomat pasportunda Abbasov gədir. Yox, milli təfəkkürlə bağlı deyil bu. Bəzi adamlar var soyadını dəyişdirməyə maraqsızdılar, etinasız yanaşırlar. Amma mən-cə, yavaş-yavaş dəyişmə gədir. Yazıçı Əliabbasdan da bir misal çəkim. Bir dəfə onun bir yazısını oxudum. Güzəl yazı idi. Axırda yazmışdı ki, ata, Allah sənə rəhmət eləsin, adam da uşağının adını Əliabbas qoyarmı? İndi adam uşağının adını Əliabbas qoyar?"

Aqil Abbas onu da qeyd edir ki, son illər artıq adamlar yeni doğulan uşaqlarına köhnə soyadlarını verməməyə çalışırlar: "Dörd nəvəm var, hamısı da Abbasov ailəsinə götürməyib. Yeni ataları kimi Abbasov getməzlər. Abbas yazdınblar. 2018-ci ildə biz ailəni sonluğu nə olub-olmamasını müzakirə edirik. Bundan böyük faciə ola bilməz. Millət özünə ailəni axtarır. Bu millət bir əsrdə 3 dəfə adını, əlifbasını dəyişdirib. Millətlərin çoxu ölüb gedib, amma biz hələ özümü ailəyə axtarıq. Necə yazaq ailəni? Amma bu millətin yüz il bundan əvvəl, ruslar işğal etməzdən qabaq ailəsi olmayıb. Babamın sənəddə adı belə olub: Muxtar Kərbəlayi Abbas oğlu. Vəssalam. Biz hələ bu millətə ad da axtarıq. Türk, Azərbaycan türkü, azəri və s. Bu millətin faciəsinə baxın!"

□ Ləman MUSTAFAQIZI, "Yeni Müsavat"

Güzəştli mənzillər yenidən satışa çıxarılır

Ekspert: "Bu dəfə birinci satışdakı problemlərin yaranmayacağına zəmanət verilir"

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, Yasamal Yaşayış Kompleksindəki mənzillərin satışı 5 sentyabr 2018-ci il saat 11.00-da başlayacaq və 5 dekabr 2018-ci il saat 11.00-dək davam edəcək.

Qeyd edək ki, Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin sərəncamında olan mənzillərin əldə edilməsi "Elektron hökumət" portalında (www.e-gov.az) yaradılmış "Güzəştli mənzil" elektron sistemi vasitəsilə həyata keçirilir. Yalnız "Güzəştli mənzil" elektron sisteminə kabinetə sahib olmuş vətəndaşlar mənzil almaq hüququna malikdir. Agentlik nəzərə çatdırır ki, elektron kabinetə sahib olmuş bütün vətəndaşlar qeydiyyat tarixindən və sıra nömrəsindən asılı olmayaraq mənzillərin seçimində bərabər hüquqlara malikdir. Həmin şəxslər elektron kabinetlərində "Satış/Mənzillər" bölməsinə daxil olaraq "erkən gələne erkən xidmət" prinsipini (satış başladığı anda sistemə daxil olaraq mənzili ilk seçən şəxslər onu almaq imkanı əldə edir) əsasında mənzillər seçə biləcəklər.

Satışa 324 mənzil çıxarılır. Bütün mənzillər tam təmirli, mətbəx mebeli, kombi sistemi, su, qaz və elektrik sayğacları ilə təmin edilmiş vəziyyətdə təklif olunur. Vətəndaşlara güzəştli şərtlərlə təklif olunan mənzillərin satış qiyməti ipoteka və Kredit Zəmanət Fondu tərəfindən təyin edilmiş bazar qiymətindən aşağı müəyyən olunub. Beləliklə, 1 otaqlı mənzillərin qiyməti 29 min 925 manatdan, 2 otaqlı mənzillərin qiyməti 47 min 282 manatdan, 3 otaqlı mənzillərin qiyməti 65 min 626 manatdan başlayır. Mənzillərin satış qiymətinə əlavə dəyər vergisi daxildir.

Vətəndaş mənzili ipoteka və Kredit Zəmanət Fondunun güzəştli ipoteka krediti vasitəsilə hesabına aldıqda ödəniş proseduru da açıqlanıb. Mənzil 10 faiz ilkin ödəniş edərək 4 faiz dərəcəsi ilə 30 il müddətinə güzəştli ipoteka ilə alındıqda 1

mənzilin satış qiymətini tam həcmdə öz vəsaiti hesabına birdəfəlik ödəyən vətəndaş isə bütün məbləğə əlavə 10 faiz endirim əldə edəcək. Mənzillə öz vəsaiti hesabına birdəfəlik ödəniş edərək sahib olmaq istəyən vətəndaş üçün mənzillərin satışı 1 otaqlı mənzillər üçün 26 min 932 manatdan, 2 otaqlı mənzillər üçün 42 min 554 manatdan, 3 otaqlı mənzillər üçün 59 min 63 manatdan başlayır.

Xatırladaq ki, MİDA-nın birinci layihəsi olan Yasamal Yaşayış Kompleksində 1, 2, 3 və 4 sayılı binalarda yerləşən ilk 260 mənzilin satışına 7 may 2018-ci ildə başlanılısa da, bunu həyata keçirmək mümkün olmadı. Buna "Elektron hökumət" portalı və MİDA-nın "Güzəştli mənzil" sisteminə yaranmış problemlər imkan vermədi. Rəsmi açıqlamada problemin ilk satış prosesinin mənzil seçimi mərhələsində "Elektron hökumət" portalına istifadəçi daxilolmalarının və aparılan əməliyyatların sayının azlığına xarakter daşmasının səbəb olduğu bildirildi. Nəticədə güzəştli mənzil əldə etmək

seçimi ərizəsini imzalayıb təsdiq edə bilsə də, qalan 1703 nəfər baş vermiş texniki problemlər nəticəsində bu prosesi başa çatdırmaq mümkün deyil. Bununla da yaranan texniki nasazlıqlar səbəbindən elektron imzalanma proseduru və mənzil seçimi prosesinin ardıcılığı pozulub. Mənzillərin seçimi mərhələsində baş vermiş texniki problemlərin yaranma səbəblərinin araşdırılması və aradan qaldırılması məqsədilə MİDA-da komissiya yaradılıb. Bununla yanaşı, elektron sistemləri yoxlayaraq, güzəştli mənzillərin seçimi zamanı baş vermiş nasazlıqlar və nöqsanlar haqqında ətraflı rəy verməsi üçün Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Agentliyinə müraciət olunub. Elektron sistemin dayanıqlı fəaliyyətinin təmin edilməsinə məsul olan aidiyyəti qurum və təşkilatların səlahiyyətli nümayəndələrinin iştirakı ilə geniş tərkibdə iclas keçirilib.

Agentliyin mayın 17-də yaydığı məlumatda bildirilib ki, komissiya tərəfindən aparılan araşdırma nəticəsində, habelə

masına gətirib çıxarıb. Həmin texniki nasazlıqlar nəticəsində "Güzəştli mənzil" sisteminin istifadəçilərinin seçim imkanlarının qeyri-bərabərliyinin bu elektron sistemin əsas iş prinsiplərinə zidd olduğunu nəzərə alaraq, mayın 7-də keçirilmiş mənzil seçimi mərhələsinin nəticələrinin ləğv edilməsi barədə qərar qəbul edilib. Eyni zamanda Agentliyin sərəncamında olan mənzillərin güzəştli satışının ədalətli, şəffaf və bərabər şəraitdə keçirilməsini təmin etmək məqsədilə Yasamal Yaşayış Kompleksinin 1, 2, 3 və 4 nömrəli binalarında yerləşən 260 mənzilin seçiminin yenidən təşkil olunacağı açıqlanıb. Ötən müddət ərzində 5 sayılı binanın da tikintisi başa çatıb və təklif olunan mənzillərin sayı artıb.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun sözlərinə görə, MİDA-nın satış qaydalarında heç bir dəyişiklik baş verməyib: "Yenə kim tez tərpənsə, mənzilə də o sahib olacaq. Açıqlanan məlumatlardan aydın olur ki, agentlik artıq sistemdə mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması məqsədilə beynəlxalq təşkilatlarla, eyni zamanda Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi ilə birlikdə işləyib, platforma sınaqdan çıxarılıb. Yeni hərəcatda problem olmayacağına zəmanət verilir."

MİDA-nın mənzillərinin qiymətlərinə gəlinə, ekspert onların bir sıra parametrlər baxımından əlverişli olduğunu qənaətindədir: "Bu layihə sosial deyil, güzəştli evlər təklif edir. Təklif olunan evlər qiymət, infrastrukturun müasir tələblərə uyğun qurulması cəhətlərinə görə fərqlənir. Eyni zamanda özəl MTK-lardan fərqli olaraq mənzillərə çıxarış verilir. Bu, kifayət qədər böyük üstünlükdür. Daha bir üstünlük ondan ibarətdir ki, ilkin ödəniş üçün daha az vəsait tələb olunur. Mənzil sahibi olmaq üçün otaq sayına uyğun olaraq 3-7 min manat ilkin ödəniş etmək kifayət edir. Mənzilin əldə olunması üçün ilkin ödəniş məbləği

əsas götürülmür. Bundan əlavə, mənzillər təmirli, mətbəx mebeli, kombi sistemi ilə təmin olunmuşdur. Bu isə vətəndaşların xərclərini azaldan amillərdir. Eyni zamanda ilk şəhərcik şəhərə yaxın ərazidə yerləşir ki, bu da aztəminatlı ailələr üçün əlverişlidir. Lakin bütün bunlar o demək deyil ki, layihə sosial layihədir. Sosial layihə bilavasitə aztəminatlı təbəqə üçün nəzərdə tutulur. MİDA mənzilləri üçün əsas prinsip isə ödəniş imkanlarının orta və yüksək olmasıdır. Banklar məhz belə vətəndaşlara kredit ayırmağı üstün tuturlar."

R.Həsənovun fikrincə, yaxın gələcəkdə MİDA-nın şərtlərində dəyişiklik olunaçaq: "Agentliyin təklif etdiyi mənzilləri əldə edə biləcək qrupların sayı artırılmalıdır. Çox güman ki, gələcəkdə buna gəldicək".

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

İyulun 30-da baş nazir Novruz Məmmədov ictimaiyyətdə "intihar körpüsü" kimi də tanınan metronun "Koroğlu" stansiyasının yaxınlığında həyatına son qoymaq istəyən şəxsi xilas etdi. Musavat.com-un xəbərinə görə, intihara cəhd edən şəxs həyat yoldaşının ondan boşanmaq istəməsinə etiraz olaraq intihar etmək istəyirmiş. Hadisə yerinə gələn FHN və polis əməkdaşlarının həmin şəxslə danışıqları təxminən bir saata yaxın davam edib.

Həmin zaman baş nazir Novruz Məmmədov Heydər Əliyev prospektində xidməti maşınında hərəkətdə olub. Baş nazir avtomobilini saxlatdıraraq hadisə ilə maraqlanıb.

İntihar edən şəxslə baş nazir arasında telefon danışığı olub. N.Məmmədov həmin şəxsi intihar fikrindən daşındırıb.

Hadisə ilə bağlı xəbər musavat.com saytında yayıldıqdan sonra ictimaiyyətdə də geniş müzakirələrə səbəb oldu. Sosial şəbəkələrdə hadisə ilə bağlı fikir bildirenlər Novruz Məmmədovun bu əməlini yüksək qiymətləndirdilər.

Bəs indiyə qədər başqa hansı dövlət adamları intihara cəhdlərini qarşısını alıblar?

"Yeni Müsavat" olaraq məsələ ilə bağlı kiçik bir araşdırma etdik...

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz

İnsanları ölümün pəncəsindən alan dövlət adamları

Onların arasında prezident, baş nazir və deputat da var...

kimi, metronun "Koroğlu" stansiyasının yaxınlığında yerləşən körpüdə bir neçə dəfə intihara cəhdlər olub. Müxtəlif səbəblərdən canına qəsd etmək istəyən insanlar, çox zaman bu körpünü seçiblər. Lakin əksər şəxslər körpüyə qalxıb intihar edəcəklərini bildirsələr də, son anda fikirlərindən daşınıblar. Bu, onlarla müvafiq qurumların əməkdaşlarının və digər ictimai şəxslərin danışıqları nəticəsində mümkündür.

Onu da qeyd edək ki, körpüyə intihar məqsədilə çıxanların sayı çox olduğu üçün ərazidə post patrul xidmətinin əməkdaşları dayanır və ətrafa nəzarət edirlər.

2014-cü ildə Fəqan Nəsibov adlı şəxs körpüyə çıxaraq intihar edəcəyini bildirdi. O söyləyirdi ki, Lütfəli Babayev Mingəçevirin icra başçısı olarkən mənə aldaraq 65 min dollar pulumu mənimsəyib. İntihar

etmək istəyən şəxs yalnız deputat Qənirə Paşayeva ilə görüşmək istədiyini, əks halda, intihar edəcəyini söyləyirdi. Qənirə Paşayeva hadisə yerinə gətdikdən sonra Fəqan Nəsibov intihar etmək fikrindən daşınmışdı. Beləliklə də hadisədən sonra Qənirə Paşayeva da intihara cəhd edən şəxsi fikrindən daşındıran dövlət adamı kimi tarixə düşmüş oldu.

Oxşar hadisələr qardaş

Türkiyədə də baş verib. Belə ki, 2015-ci ildə hazırkı Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan intihara cəhd etmək istəyən şəxsi fikrindən döndərə bilmişdi. Belə ki, cümə namazından qaydın Rəcəb Tayyib Ərdoğanın karteji Boğaziçi körpüsündə intihar etmək istəyən bir şəxsə görə yaranmış tıxacda dayanandan daşındıran dövlət adamı kimi tarixə düşmüş oldu.

Prezident kortejində olan şəxslər intihar edən şəxslə da-

nışib onu Ərdoğanın maşınının yanına gətirmişdilər. R.T.Ərdoğan həmin şəxslə söhbət edib və onu intihar etmək fikrindən yayındırmağa müvəffəq olmuşdu.

Bu ilin iyul ayında artıq səlahiyyətləri başa çatan Türkiyənin son baş naziri Binəli Yıldırım da İstanbuldakı "15 iyul Şəhidlər Körpüsü"ndən keçərkən bir nəfərin özünü körpüdə ataraq intihar etmək istədiyinin şahidi olub. O, avtomobilə körpüdə saxlayıb və intihar etmək istəyən şəxsin yanına gedib. Sabiq baş nazir T.T. adlı həmin şəxsi fikrindən daşındırıb və özü ilə apararaq qonaq edib.

Məlum olub ki, 40 yaşlı həmin şəxs qardaşları ilə münasibətlərinin gərgin olması səbəbindən intihar etmək fikrinə düşüb. O, avtomobilə körpüdə keçərkən qəfildən yerə atılıb və nəticədə müxtəlif dərəcəli xəsarətlər də alıb. Bu üzündən də B.Yıldırım görüşəndən sonra onu xəstəxanaya yola salıb.

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Restoranlarda və xidmət sahələrində çek problemi - "Şikayətlərin çoxu bununla bağlı olur..."

Ekspertlərə görə, problemə ən əvvəl kölgə iqtisadiyyatına imkan verilməməsi və şəffaflıq prizmasından ciddi yanaşılmalıdır...

Göstərilən xidmət qarşılığında və ya satılan mallara görə müştəriyə maliyyə sənədi təqdim edilməlidir. Söhbət kassa çekindən gedir. Həmçinin qapıya gətirilən yeməklər üçün ödənilən pulun müqabilində çek verilməlidir. Bəs verilmir?

Bu suala cavab tapmaq üçün öncə şəhərin mərkəzindəki restorana üz tutduq. Yeməklərimizi yeyib, ofisiantdan hesabı istəyirik. Bir qədər sonra əlində hesab kitabçası gəlir. Hesabı məbləğdən artıq qoyuruq ki, pulun qalığını qaytaranda bəlkə çeki də gətirər. Bir qədər sonra ofisiant eyni kitabçanı təkrar masanın üstünə qoyur. Hesab kitabçasını açıırıq. İçində bir qədər əvvəl hesab yazılan kağız və 5 manat 50 qəpik var. Ofisiantı geri çağıraraq kassa çekini istəyirik. Ofisiant başı ilə təsdiqləyib kassaya yaxınlaşır və bu dəfə kitabçanın arasında kassa çeki ilə geri qayıdır.

Daha sonra evə döner sifariş veririk. Təxminən bir saat sonra qapı döyülür. Qan-ter içində 17-18 yaşlarında gənc az əvvəl sifariş etdiyim ətil döneri mənə uzadır. Sellofan torbanın üzərində adım yazılmışdı. Kuryerə 5 manat uzadıram. Dönerin pulunu çıxır və mənə 2 manat 50 qəpik qalır qaytarır. Bəs çeki? Gənc mənə sual nəzərləyib, qəribə baxır. "Bizdə çek olmur" deyir.

"Bizdə çek olmur" deməyi ilə iş yerini məsuliyyət altı qoydu-

ğunu anlayan gənc sağ əlinin üstü ilə alınının tərəni silərək, "Bəlkə də var, mən bilmirəm. Bilirsiniz, işə təzə başlamışam deyə bilmirəm. Olmamış olmaz. İstəyirsiniz, tez gedib getirim?" - əlavə edir.

Göydən od ələndiyi iyul istisində ayda 200-300 manata qapı-qapı gəzib yemək paylayan bu zəhmətkeşə əlavə əziyyət verməmək üçün ehtiyac görmürəm. Pulumun qalığını götürüb sağollaşıram...

*****

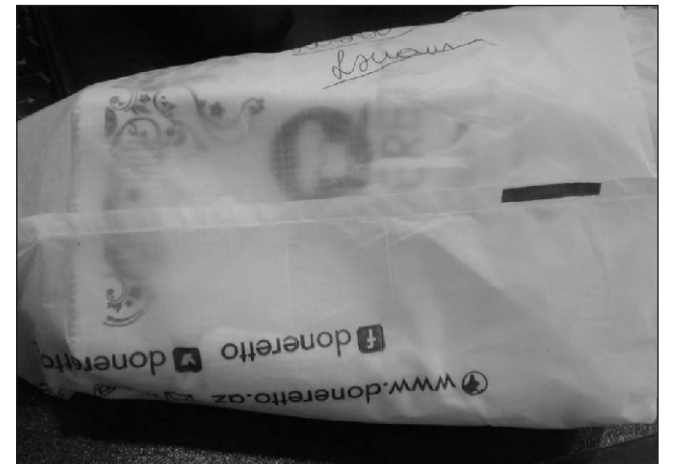
Problemlə bağlı musavat.com-a danışan iqtisadçı ekspert Samir Əliyev bildirir ki, müştəri dükandan mal alırsa, yaxud ictimai-iaşə obyektlərinin xidmətlərindən istifadə edərsə, mütəlləqlərə ödədiyi pulun müqabilində kassa çeki verilməlidir. "Restoranda pul ödəyəndə bizə hər hansı bir çek ve-

rilərsə, deməli, həmin ictimai-iaşə obyektinə qanun pozur və onun dövrüyyəsi qanundan kənardır, vergi inzibatiçiliğinin tələblərinə cavab vermir. Ona görə də mütəlləq çekin verilməsi vacibdir. O cümlədən əgər evə sifariş verilir və, qapıya yemək gətirilsə, mütəlləq ödəniləcək vəsaitin kassa çeki göstərməlidir. Düşünürəm ki, bu məsələ həm vergi qanunvericiliyinin əməl edilməsi baxımından vacibdir, həm də sağlın baxımından gələcəkdə alınan qidanın keyfiyyəti ilə bağlı problem olarsa, bu halda müştərinin hüquqları var ki, çek əsasında haqqını tələb etsin. Düzdür, bu gün informasiya texnologiyalarının inkişaf etdiyi bir vaxtda ictimai-iaşə obyektlərinin əksəriyyətində kamera çəkilişləri var. Lap çek olmadan sübut etmək üçün bu görüntülərdən də istifadə etmək

olar. Məsələyə daha çox vergi qanunvericiliyinin əməl edilməsi baxımından kölgə iqtisadiyyatının artmasına imkan verilməməsi, şəffaflıq baxımından yanaşılmalıdır".

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bildirir ki, birliyə gələn şikayətlərin 80 faizi kassa çekləri ilə bağlı olur:

"Təəssüf olsun ki, dövlət orqanları arasında üfqi əlaqələr yoxdur. Məsələn, müştəriyə çek verilməyib. İqtisadiyyat Nazirliyinə göndəririk, deyirlər, xahiş edirik, bu barədə Vergilər Nazirliyinə müraciət edin. Dövlətin qanunu pozulanda gərək dövlət orqanları bir-birinə kömək etsin ki, qarşısı da alınsın. Çek verilməyən halda istehlakçının hüquqlarının qorunması müştəriyə məsələyə çevrilir. Hər hansı neqativ hal baş verdikdə sübut etmək olmaz ki, vətəndaş filan qidadan

zəhərlənib. Ona görə də "İstehlakçılarının hüquqlarının müdafiəsi haqqında" Qanunda birmənalı şəkildə göstərilir ki, maliyyə geri qaytarmaq, yaxud dəyişdirilməsi üçün kassa çeki vacibdir. Əslində vətəndaşlar çek verilməyən yerdən heç nə almamalıdır. Bu, dövlətin qanununun pozulmasıdır və vətəndaşlar belə qida istehlakçıları boykot etməli, onlardan heç nə almamalıdır".

Vergilər Nazirliyinin musavat.com-un sorğusuna cavabında qeyd olunur ki, "İctimai

iaşə fəaliyyəti sahəsində vergilərin məqsədləri üçün gəlirlərin və xərclərin uçotunun aparılması Qaydası"nın 4.3-cü bəndinə əsasən ictimai iaşə obyektlərində xidmət göstərilməsi nəzarət-kassa aparatı və POS-terminallar tətbiq edilməklə həyata keçirilir: "Bu zaman xidmətlərin dəyəri nağd qaydada ödəniləndə müştəriyə (istehlakçıya) nəzarət-kassa aparatının çeki, xidmətlərin dəyəri POS-terminal vasitəsilə ödəniləndə isə müştəriyə (istehlakçıya) nəzarət-kassa aparatının çeki və POS-terminaldan çıxarılan verilməlidir. Eyni zamanda vergi orqanı tərəfindən keçirilən nəzarət tədbirləri zamanı nəzarət-kassa aparatları və ya ciddi hesab blankları tətbiq etmədən fəaliyyət göstərən, vergi tutulan

əməliyyatların həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 200 min manatdan aşağı olan ticarət və (və ya) ictimai iaşə fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərə təqvim ili ərzində belə hallara birinci dəfə yol verildikdə 400 manat, təqvim ili ərzində belə hallara ikinci dəfə yol verildikdə 800 manat məbləğində, təqvim ili ərzində belə hallara üç və daha çox dəfə yol verildikdə 1200 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq edilir".

Cavabda o da vurğulanır ki, ictimai iaşə fəaliyyəti zamanı nağd hesablaşmalar aparılarkən nəzarət kassa aparatlarından istifadə edilməməsi vergidən yayınma hallarına və istehlakçıların hüquqlarının pozulmasına gətirir: "Vergilər Nazirliyi cəmiyyətdə vergi mədəniyyətinin formalaşdırılması istiqamətində intensiv tədbirlər həyata keçirir, vergi qanunvericiliyinin tələblərinə əməl edilməsi, pərəkəndə ticarət və ictimai iaşə fəaliyyəti zamanı nağd hesablaşmalar aparılarkən kassa çeklərinin təqdim edilməsinin vacibliyi və bu tələblərin pozulması ilə bağlı məsuliyyət tədbirləri haqqında vergi ödəyicilərini məlumatlandırır".

□ Ləman MUSTAFAQIZI,
"Yeni Müsavat"
Fotolar müəllifindir

İyulun 30-31-də keçirilən Suriya münaqişəsinin həlli ilə bağlı Soçi toplantısının yekun bəyanatı yayılıb. Astana prosesinin davamı olaraq keçirilən və Suriyada münaqişənin həllində Rusiya, Türkiyə və İrannın aktiv iştirak etdiyi Soçi görüşünün bəyanatında əl-Qaidə və onun Suriya qolu olan ən-Nusra (Şamın Fəth Cəbhəsi adını alıb - K.R.) qarşı mübarizə ayrıca bənd olaraq yer alıb.

Əslində hər nə qədər İŞİD-dən sonra haqqında az bəhs olunsada, əl-Qaidə hələ də güclü qruplaşma olaraq qalır. İŞİD də daxil olmaqla, bir sıra radikal terrorçu təşkilatların "mənbəyi" məhz əl-Qaidə olub. Bunun isə tarixi Sovet-Əfqan müharibəsinə gedib çıxır. Ancaq əl-Qaidəni məşhurlaşdıran 11 sentyabr oldu.

11 sentyabr 2001-ci ildə ABŞ-da Nyu-York şəhərində əkiz qüllələri partladaraq dünyada böyük səs-küyə səbəb olan, Əfqanıstan və İraqın işğalına səbəb olan əl-Qaidə təşkilatı bəzi məlumatlara görə, 1988-ci, bəzilərinə görə, 1989-cu ildə Pakistanın Əfqanıstanla həmsərhəd Pişəvər şəhərində yaradılıb. O illərdə Pakistanın Əfqanıstanla həmsərhəd olan digər bölgələri kimi Pişəvər də, sovetlərə qarşı cihad müharibəsinin əsas düşərgələrindən biri idi.

Ümumiyyətlə, indi Səudiyyə Ərəbistanı rəhbərliyinin də etiraf etdiyi kimi, həmin illərdə Əfqanıstanda sovetlərə qarşı savaşaşın ideoloji bazasını məhz islamçılar təşkil edirdi. Müsəlman alimləri SSRİ-yə qarşı cihad fətvəsi verdilər, tezliklə Afrikadan Pakistana qədər müxtəlif ölkələrdən radikal fikirlə müsəlmanlar Əfqanıstana və ya Pakistana gələrək cihad təşkilatlarına qoşulub və sovetlərə qarşı "müqəddəs müharibədə" iştirak etdirdilər. Əl-Qaidə məhz bu illərdə formalaşdı. Həm təşkilatı, həm də ideoloji olaraq.

Əfqanıstanda sovetlərə qarşı başlayan cihad hərəkatı digər müsəlman ölkələrindəki islamçıları da özünə cəlb edirdi. Misirdə Sədəta qarşı sui-qəsdin sonra uğursuzluğa düşərək ağır zərbə alan sərt xətt tərəfdarı "ixvan" üzvləri, ərəb ölkələrindəki islamçılar "kafir ruslara" qarşı savaşaşmaq üçün Əfqanıstana axın etdirdilər. Bu savaşaşın sponsoru ərəb ölkələri, siyasi və hərbi dəstək isə Qərbdən gəlirdi. Əl-Qaidənin gələcək lideri Üsamə bin Laden 1980-ci illərin əvvəlində Avropada təhsilini, lüks həyat tərzini buraxıb Əfqanıstana cihad gələn varlı ərəb gənclərindən biri idi. Ancaq təbii ki, varlı Üsamə döyüşlərə qatılmırdı, daha çox silahlı fəaliyyətləri maliyyələşdirirdi. Çünki onun ailəsi ən varlı tikinti maqnatlarından biri idi.

Ancaq əfqan müharibəsi başa çatdıqdan sonra artıq silahlı cihadçılar müharibə sponsorlarına lazım deyildi. Bu səbəbdən də sovetlərin çəkilməsindən sonra mücahidlərə xarici dəstək böyük ölçüdə dayandı. Üstəlik, sovetlərdən sonra daha əvvəl sovetlərə

Radikal cihadizmin böyük

təşkilatı - əl-Qaidə

Əfqanıstanda sovetlərə qarşı savaşaşla formalaşan cihadizmin əsas təşkilatı olan əl-Qaidə dünyaya nələri "bəxş edib?"

qarşı birgə savaşaş qüvvələr indi iqtidar uğurunda bir-birilərə qarşı savaşaşmağa başladılar. Belə bir vaxtda bin Laden əl-Qaidəni yaradır. İlk illərdə əl-Qaidə Əfqanıstanda o qədər də məşhur olmur, bin Laden isə Əfqanıstandan Səudiyyə Ərəbistanına qayıdır. Daha sonra isə Afrikaya gedən bin Laden Somalidə fəaliyyət göstərir. 1996-cı ildə Taliban Əfqanıstanın paytaxtı Kabil də daxil olmaqla, böyük hissəsini işğal edib dövlət elan etdikdən sonra əl-Qaidə fəallaşır. 1998-ci ildə əl-Qaidə Keniya və Tanzaniyada Amerika səfirliklərinə qarşı törədilən terror aktlarını sifariş edir. 2001-ci ildə isə ABŞ-da eyni gündə Nyu-York şəhərində "əkiz qüllələr", Pentaqon binası qaçırılmış təyyarələr vasitəsilə vurulur. Bundan sonra ABŞ beynəlxalq terrora, əl-Qaidəyə qarşı cəbhə açır, bin Ladeni təhvil verməyən "Taliban"ı cəzalandırmaq üçün Əfqanıstana ordu yeridir və ölkə işğal olunur.

Əl-Qaidə 2004-cü ilin mart ayında Madriddə qatar partlayışı nəticəsində 200 adamın, 2005-ci ildə Londonda törətdiyi terrorla 52 adamın ölümünə səbəb olub.

Əl-Qaidənin dünyanın bir sıra nöqtələrində "filialları" mövcuddur. Filippində "Əbu Səyyaf" qruplaşması əvvəlcə əl-Qaidəyə bağlı olsa da, son-

radan İŞİD-ə qoşulduğunu bəyan edib. Əl-Qaidəyə bağlı daha bir qruplaşma İndoneziyada "Camah" qruplaşmasıdır. Bundan başqa, Keniyada, Tanzaniyada əl-Qaidə bölmələri mövcud olub. Nigeriyada isə "Boko Haram" qruplaşması, İŞİD, ən-Nusra kimi bir sıra törəmə qurumları mövcud olub.

Ancaq növbəti dəfə parlamaşı "ərəb baharı"ndan sonra yə təsadüf edir. "Ərəb baharı" nəticəsində Liviya, Suriya, İraq, Yəməni kimi ölkələrdə baş qaldıran vətəndaş müharibələri əl-Qaidə kimi cihad ideologiyalarına qarşı törədilən terror aktlarını sifariş edir. 2001-ci ildə isə ABŞ-da eyni gündə Nyu-York şəhərində "əkiz qüllələr", Pentaqon binası qaçırılmış təyyarələr vasitəsilə vurulur. Bundan sonra ABŞ beynəlxalq terrora, əl-Qaidəyə qarşı cəbhə açır, bin Ladeni təhvil verməyən "Taliban"ı cəzalandırmaq üçün Əfqanıstana ordu yeridir və ölkə işğal olunur.

Ümumilikdə isə əl-Qaidənin dünyanın 60-dan çox ölkədə tərəfdarı və şöbələrinin olduğu bildirilir. Bu təşkilatlar hər nə qədər zəifləsə də, müsəlman ölkələrində baş verən dini, etnik mərkəzli münaqişələrdə hər zaman güclü silaha çevrilə bilmək potensialını qoruyub saxlayır.

Qaidədən Nusraya

Əl-Qaidənin Suriya və İraqda iki qanadı fəaliyyət göstərib. Ancaq hazırda təşkilatın Suriyadakı əsas təmsilçisi məhz ən-Nusra cəbhəsi, ya da

indiki adı ilə Fəth əş-Şam qruplaşmasıdır. Ən-Nusra Cəbhəsi 2011-ci il sentyabr ayında Suriyada yaradılıb. İlk dəfə 2012-ci il yanvarın 23-də adı elan olunub. Həmin vaxt təşkilatın tam adı "Cabhat an-Nusra li-əhli-Şam" Şam Əhli üçün Yardım Cəbhəsidir. Əl-Qaidənin Suriya qoludur. Qruplaşma lideri Əbu Muhəmməd əl-Culani 2013-cü ilin aprel ayında verdiyi bəyanatda məqsəd və vəzifələrinin digər islamçı qruplaşmalara dəstək olmasına baxmayaraq, ən-Nusranın müstəqil bir təşkilat olduğunu bildirdi. Həmin ilin noyabrında isə əl-Qaidə lideri Əyman əz-Zəvahir ən-Nusra Cəbhəsini rəhbərlik etdiyi təşkilatın Suriyadakı yeganə qanuni təmsilçisi elan edib.

Ən-Nusra Cəbhəsi bütün dünyada terror təşkilatı kimi tanınır. ABŞ və bir sıra dövlətlər tərəfindən terror təşkilatı siyahısına salınıb. Ən-Nusra Suriyada 3 ən güclü silahlı təşkilatdan biri hesab olunur. Bəzi məlumatlara görə, Nusra Cəbhəsinin 6-10 min arası döyüşçüsü var. Hazırda təşkilat əsasən Suriyanın şimalında - İdlib vilayətində möhkəmlənib. Bəşər Əsəd qüvvələrinin İdlibə hücumu hazırladığı haqda xəbərlər yayıldıqdan sonra Nusra Cəbhəsi liderləri digər islamçı qruplarla ittifaq sazişi imzalayıb. Nusra Cəbhəsi Dəməşqdə

bir sıra terror hücumlarının, eyni zamanda ələ keçirilən hökumət tərəfdarlarının edam səhneləri ilə yadda qalıb. Qruplaşma lideri Əbu Məhəmməd Əl-Colaninin əsl adı Üsamə əl-Haddavidir, Suriyanın Deyr əz-Zor bölgəsindəki əş-Şəhil şəhərində doğulub. Bəzi məlumatlara görə, 2003-cü ildə Amerika İraqı işğal etdiyi zaman Dəməşq Universitetinin tibb fakültəsində təhsil alan Colani təhsilini buraxaraq İraqa gedib. Burda əl-Qaidənin həbs olunub və bir il sonra həbsdən buraxılıb.

Daha əvvəl ən-Nusra və İŞİD qruplaşması vahid bir təşkilat olub. Hətta mənbələrdə Colaninin İraqdan məhz İŞİD lideri Əbubəkr Bağdadi tərəfindən Suriyaya göndərildiyi haqda məlumatlar yer alıb. Bildirilir ki, Nusra Cəbhəsi Suriyada məhz İŞİD və əl-Qaidə adına savaşaş. Ancaq sonradan İŞİD qruplaşması da öz fəaliyyətini Suriyaya keçirib və Əbubəkr Bağdadi 2013-cü ildə iki qruplaşmasının birləşdiyi və "İraq-Şam İslam Dövləti"nin yaradıldığını elan etdikdən sonra iki lider arasında münasibətlər soyuyur. Colani İŞİD-ə qoşulmur.

Daha sonra iki qruplaşma arasında kiçik toqquşmalar, zəbt olunmuş ərazilərə nəzarət uğurunda qarşıdurmalar qeydə alınıb. İŞİD bir neçə Nusra Cəbhəsi komandirini qaçıraraq qətlə yetirib. 2014-cü il yanvarın 3-də isə iki qruplaşma arasında qanlı müharibə başlayıb. Bu toqquşmalarda Suriyada fəaliyyət göstərən digər islamçı qruplar Nusra Cəbhəsini dəstəkləyib. Ancaq buna baxmayaraq, İŞİD-ə üstün gəlmək mümkün olmayıb.

Qeyd edək ki, 2013-cü ildə iki qruplaşma arasında qarşıdurma yarananda əl-Qaidə lideri Əyman əz-Zəvahir xüsusi müraciətlə çıxış edərək Suriyadakı İŞİD üzvlərini Nusra Cəbhəsinə qoşulmağa çağırıb. Zəvahir bəyan edib ki,

İŞİD əl-Qaidəyə bağlı qurum deyil, onların Suriyadakı dəstəklədiyi qruplaşma Nusra Cəbhəsidir.

İraq və Şam İslam Cəbhəsi

Qəribə də görünsə indi bir-biri ilə düşmən olan İŞİD və əl-Qaidənin yerli təşkilatı olub. İŞİD qruplaşması 2004-cü ildə İraqın ABŞ və müttəfiqləri tərəfindən işğalından sonra bu ölkədə qurulub. Əl-Qaidənin İraq qolu olaraq yaradılan qruplaşmanın əsas hədəfi amerikalılar və şiə qrupları olub. Daha sonra İraq İslam Dövləti adını almış qruplaşmaya İordaniyalı, daha əvvəl Əfqanıstanda vuruşmuş Əbu Musab əz-Zərqavi olub. 2006-cı ildə Amerika ordusunun zərbələri nəticəsində Əbu Musab əl-Zərqavi öldürülüb. Bundan sonra qruplaşmaya misirli Əbu Əyyub əl-Məsri, ondan sonra isə Əbu Ömər gətirilib. Bu dövrdə ara-sıra fəallaşan qruplaşmanın fəaliyyəti əsasən İraqda olub. 2010-cu ildə qruplaşmanın başına hazırkı lideri Əbu Bəkr əl-Bağdadi gətirilib.

2011-ci ildə Suriyada başlayan etirazların silahlı toqquşmaya çevrilməsindən sonra Bağdadinin əmri ilə Əbu Məhəmməd Colani Suriyaya gələrək əl-Qaidənin silahlı qanadını qurur. Daha sonra Nusra Cəbhəsi adını alan qruplaşma İraqdakı təşkilatla bir yerdə olur. Ancaq 2013-cü ildə Nusra Cəbhəsi ilə İraq İslam Dövləti qruplaşması arasında fikir ayrılığı dərinləşib və iki təşkilat ayrılıb. İld İraq Şam İslam Dövləti adını götürür. Bu zaman əl-Qaidə lideri Əyman əz-Zəvahir çağırış edərək Suriyadakı əsas tərəfdarlarının Nusra Cəbhəsi olduğunu bəyan edir.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Elan

Mollayev İdris Məhəmməd oğlunun adına olan firmanın VÖEN və nizamnaməsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İyunun 15-dən Azərbaycanda çimərlik mövsümü açıq elan edildəndən bu günə qədər artıq 36 nəfər suda boğulub. Bədbəxt hadisələr nəzarətsiz ərazilərdə baş verib. Statistika məlumatına görə onlardan 24 nəfəri Xəzər dənizində, beş nəfəri süni göllərdə, yeddi nəfəri çaylarda boğulub. Ölənlərdən ikisi uşağıdır.

Həmçinin bu günə kimi 169 nəfər suda boğulma təhlükəsi ilə üzləşib ki, onlar da FHN-in Kiçik-həcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidməti tərəfindən xilas edilib. Belə ki, Bakı və Abşeron rayonu ərazisindən 155 nəfər, Kür çayından altı nəfər, su anbarlarında isə səkkiz nəfər xilas olunub. Xilas edilənlərdən 20-si uşağıdır.

Qeyd edək ki, hər il yay mövümündə ölkəmizdə suda boğulanların sayı durmadan artmaqdadır. Bəs səbəb nədir? Təhlükəsizlik lazımı qədər təmin olunmur, yoxsa vətəndaşlar öz həyatlarına məsuliyyətsiz yanaşır?

Məsələ ilə bağlı Kiçik Həcmli Gəmilərə Nəzarət və sularda xilasetmə Dövlət xidmətinin şöbə rəisi Aqşin Əlili "Yeni Müsavat"a danışdı: "Bizim Bakıda, ölkənin digər şəhər və rayonlarında 40 xilasetmə məntəqəmiz, postumuz, axtarış qruplarımız var. Lakin nəzərə alsaq ki, Xəzər dənizinin sahilı 825 km-dir, bundan əlavə, Azərbaycanda digər göllər, su anbarları, Kür çayı kimi böyük çayımız var və hər yerdə xilasediciləri yerləşdirmək qeyri-mümkündür. Dünyanın heç bir yerində də bu cür təcrübə yoxdur ki, hər bir sahilə xilasedici olsun.

Bildiyiniz kimi, son dövrlərdə dəniz sahilində çoxlu sayda əyləncə və istirahət mərkəzləri, çimərliklər açılıb. Həmin mərkəzlərin sahibləri, çimərlik operatorları dünya standartlarına uyğun, komfortlu hotellər, çimərlik sahə-

ləri yaradırlar, lakin unudurlar ki, ilk növbədə insanların təhlükəsizliyi təmin edilməlidir. Lakin onlar insanların həyatı üçün təhlükəsizlik qaydalarına riayət etmir, tədbirlər görmürlər.

Adi xilasedicilər işə götürülür, xilasetmə texniki vasitələri alınır, müşahidə qülləsi yerləşdirilmir, çimərliklərdə üzmə nişanları olmur, nəticədə vətəndaşlar çimərliklərin dəbdəbəli görünüşünə aldanıb gedir və boğulma təhlükəsi ilə qarşılaşanda onlara köməklik edilmir. Onu da qeyd edirəm ki, özəl çimərlik mərkəzləri bizim məntəqələrdən dəfələrlə uzaqda yerləşdirilir.

Məsələn, Nabrandda baş verən sonuncu faciəvi hadisəni yada salaq. Hadisə bizim məntəqədən təxminən 2 km uzaqlıqda baş verib. Əgər bu məsafədə kimsə boğulursa və orada xilasedici yoxdursa, hadisə ilə bağlı bizim əməkdaşlarımıza məlumat verildikdə, əməkdaşlarımız hadisə yerinə gələndə qədər, artıq boğulma halı baş verir".

Qeyd etdi ki, əksər hallarda vətəndaşların özləri təhlükəsizliklərinə məsuliyyətsiz yanaşır:

"İlk növbədə vətəndaşlara tövsiyə edirəm ki, çimərlikləri seçərkən təhlükəsizliyi nəzərə alsınlar. Əgər çimərlikdə xilasedicilər və yaxud xilasedici vasitələri, suyun üzərində yerləşdirilən üzmə nişanları yoxdursa, həmin çimərlikdən istifadə etməsinlər. Yeni ilk növbədə bu məsələyə diqqət etsinlər. Çünki qeyd edil-

Gedək üzünü ölümə...

İnsanlar dənizdə niyə batır; FHN əməkdaşı **Aqşin Əlili**: "Bəzən əməkdaşlarımız kobud rəftarla üzləşir, hətta təhqir olunur"

lən nişanlar elə yerdə yerləşdirilir ki, hansı ki, həmin yerdə suyun altına dalğıcılar tərəfindən baxış keçirilib. Əgər qeyd etdiyim nişan varsa, deməli, suyun altında burulğan, daş, sualtı axın yoxdur və eyni zamanda həmin nişandan kənara getmək olmaz.

Bizi narahat edən digər məqamlardan biri də budur ki, bütün

bunlar olduqda belə vətəndaşlar öz təhlükəsizliklərinə biganə yanaşırlar. Məsələn, küləkli havada dənizə girmək birmənalı olaraq qadağandır. Əgər hava proqnozunda küləyin sürəti 10 metr/saniyədən artıqdırsa, artıq suya, dənizə girmək qadağandır. Bizim xilasedicilərimiz küləkli havada vətəndaşı saxlayır ki,

"dənizə girib həyatını təhlükəyə atma". Bir çox hallarda əməkdaşlarımız vətəndaşların kobud davranışları ilə üzləşir, bəzən təhqir olunurlar.

Bəs boğulmuş şəxsə necə yardım göstərməli?

Mütəxəssislər tövsiyə edir ki, boğulmuş şəxs sudan çıxarıldıqdan sonra vəziyyətinə uyğun

yardım göstərməlidir. Belə ki, zərərçəkmişin huşu özündədirsə və nəbzi normal vurursa, onu başaşağı sət döşək üzərində uzatmaq, quru dəsmalla ovxalamaq və geyindirmək lazımdır. Zərərçəkmişə isti içki, çay, kofe verib, isti adeyalla bürümək lazımdır. Zərərçəkmişin huşu özündə deyilsə, amma nəbzi normal vurursa, normal nəfəs alırsa, bu zaman onu başaşağı meyilli uzatmaq, çənəsini açıb ağızda olan lül və qusuntuları təmizləmək, daha sonra qurulaşdırıb, isitmək lazımdır.

Suda batan şəxsin huşu özündə deyilsə, tənəffüsü və ürəyi dayanıbsa, ona süni nəfəs verib, ürək masajı etmək məqsəduşğundur. Tənəffüs yollarından maye çıxarmaq üçün yardım göstərən ayağını dizdən bükərək zərərçəkmişə qarını üstə budunun üzərinə qoyub əli ilə onun kürəkləri arasındakı sahəyə güclü şəkildə təzyiq etməklə tənəffüs yollarından suyu xaric etməlidir. Bu əməliyyatı süni tənəffüsün verilməsinin gecikdirilməməsi üçün 10-15 saniyədən çox çəkməməlidir.

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Marixuana və kazino turist cəlb edə bilər, amma...

Ekspert: "Marixuana və kazinonun leqallaşması getdikcə təhlükəsizlik məsələsi baxımdan da problemlər yarada bilər..."

Azərbaycanda turizmin inkişafı istiqamətində son illər xeyli iş görülüb. Müxtəlif istirahət mərkəzləri tikilib, turizmlə bağlı videoçarxlar hazırlanıb. Azərbaycan Dövlət Turizm Agentliyinin müstəqil qurum kimi fəaliyyətə başlaması isə bu istiqamətdə yeni işlərin görülməyindən xəbər verir.

Görülən işlərin nəticəsində ölkədə turistlərin sayı ötən illərlə müqayisədə xeyli artıb. Lakin ekspertlər bildirirlər ki, hələ də qonşu ölkələrlə müqayisədə Azərbaycana olan turist axını kifayət qədər aşağıdır.

Son günlər ölkəyə turistlərin cəlb istiqamətində edilən təkliflər sırasında marixuananın leqallaşması, kazinoların açılması ilə bağlı fikirlər də səsləndirilir. Bəzi ekspertlər hesab edirlər ki, Azərbaycanda marixuana leqallaşarsa, kazinolar açılsın, Gürcüstana olduğu kimi ölkəmizə də gələn turistlərin sayı artar.

Gürcüstanda kazinolarla turistik necə maraqa göstərməsi barəsində Azərbaycan mətbuatında xeyli yazı dərc olunub. Bu ölkəyə yalnız kazino oynamaq üçün hər il yüzlərlə turist səfər edir. Azərbaycanda isə 1998-ci ildən etibarən kazinoların fəaliyyəti qadağandır.

Jurnalist Azər Qərib bir müddət öncə ölkədə kazinoların açılması ilə bağlı təklif səsləndirmişdi. O bildirmişdi ki, kazinoların fəaliyyətini bərpa etməklə dövlət büdcəsi xeyli gəlir

əldə edir. Bundan başqa, qonşu Tiflisə yalnız qumar üçün yollanan xarici turistləri buraya gətirər.

Azər Qərib kazinoların yalnız turistlər üçün nəzərdə tutulmasını yerli sakinlərin oraya buraxılmasının əleyhinə olduğunu da söyləmişdi: "Monte-Karlo kazinosu bu balaca dövlətə gəlir gətirir, amma heç bir Monako vətəndaşı orada oynaya bilməz. Bu qanundur. Bildiyiniz kimi, kazinolar pasportsuz buraxmırlar və Monte-Karlo kazinosu dünyada bəlkə də yeganə yerdir ki, orada Monako pasportuna hörmət etmirlər. Müəyyən yerlərdə, müəyyən məhdudluqlarla, Azərbaycan vətəndaşlarının buraxılmaması şərti ilə işləyən kazinolar həm investisiyaların gəlişi, həm də iş yerləri deməkdir".

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan turizm üzrə ekspert Elxan Vəliyev söylədi ki, əslində Azərbaycanda marixuananın leqallaşması, kazinoların açılması bir çox problemlərə səbəb ola bilər: "Təbii ki, marixuananın ölkədə istifadəsi

leqallaşarsa və kazinoların fəaliyyəti qanuni olarsa, ölkəyə turistlərin axını arta bilər. Ancaq demək olmaz ki, bununla ölkəyə gələn turistlərin sayında böyük fərqlər yaranacaq. Çünki gələn turistlər müxtəlif kateqoriyalara bölünür. Əgər turistlər sif qeyd etdiyimiz məqsədlə gələcəklərsə, bu, artıq bizim mədəniyyətimizə zidd olan haldır. Təbii ki, müəyyən yerlərdə bölgələr var. Məsələn, bir hissə gənclər üçündür, digər hissə istirahət edənlər üçün və sairə.

Bizdə isə belə bölgünün oturmaşması üçün zaman lazımdır. Bu cür halın bizdə də formalaşması üçün variantları düşünmək lazımdır. Konkret olaraq Gürcüstana müqayisə aparırıqsa, burada bir sıra nüanslar var ki, ilk növbədə onları nəzərə almaq lazımdır. Əvvəla, Gürcüstana İslam ölkəsi deyil. Görürük ki, onların Avropaya axınına da rahatlıqla şərait yaradıldı. Hətta Gürcüstana Avropa Birliyinin üzvlüyü istiqamətində də addımlar atır. Halbuki Türkiyə

illərdir bu istiqamət üzrə çalışsa da, Gürcüstana kimi onlara şərait yaradılmır. Yeni hər ölkənin mexanizmində olan dəyişikliyi Azərbaycana da tətbiq etmək olmaz. Çünki ilk növbədə cəmiyyətlərdə düşüncələr fərqlidir. Bu, turizmə də təsir göstərən faktordur. Sözsüz ki, ölkədə kazinolar yaratmaq olar. Ancaq bundan əlavə, hesab edirəm ki, sahə ilə bağlı mövcud boşluqların üzərində işləsək, kazino açmadan da turizm sektorundan gəlirləri artırmaqla

Məsələn, dənizkənarı istirahət məkanlarında imkanları genişləndirmək lazımdır. Bakıda və bölgələrdə hotellərin tikilişində bu kimi məsələlərə diqqət yetirmək lazımdır. Bu, təkəcə dövlətin məsələsi deyil. Özəl şirkətlər də məsələdə maraqlı olmalıdırlar. Yeni istirahət qurumları, turizm obyektləri bir qədər aktiv olmalıdırlar. Onlar özlərini reklam etmək üçün videoçarxlar da hazırlamalıdırlar".

Ekspert hesab edir ki, bu sahədə inkişafın əsasında həm də reklam dayanır: "Əgər reklam etməsələr, turistlər bu obyektləri necə tanımalıdırlar? Ona görə də beynəlxalq turizm saytlarında qiymətləri, reklamları artırmaq lazımdır. Bütün bunlar olarsa, Azərbaycana da gələn turistlərin sayı çoxalar. Çünki dünyanı gəzmək istəyənlər rəngarəng düşünürlər. Onlar heç də yalnız Avropaya səfər etməyi qarşılarına məqsəd qoymayıblar. Düzgün iş aparılırsa, Azərbaycana da gəlmək istəyənlərin sayı artar. Bizim özümüz də artıq Türkiyədən bezirik və Avropaya yönəlirik. Turizm dedikdə, sırf təkəcə istirahət nəzərdə tutulmur. Bununla bərabər insanlar getdikləri ölkələrdə təhsillə də maraqlanırlar. Təhsil turizmi, halal turizm deyər anlayışlar da var. Hər kəsin özünün yanaşma tərzi var. Kazinoların açılması, marixuananın leqallaşması cəmiyyət tərəfindən problemlər yarada bilər. Artıq biz əbədlərin gəlişi ilə nə qədər problemlərdən yazırıq. Xeyli hadisələr baş verib. Marixuana və kazino məsələsi isə getdikcə təhlükəsizlik məsələsi baxımdan da problemlər yarada bilər".

Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

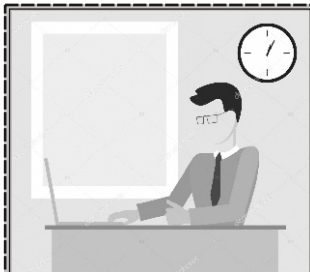

MÜSAVAT

Son səhifə

N 164 (7053) 2 avqust 2018

İnsanlar gündə 9 saat oturaq həyat tərzini keçirir

İşdə 4 saatdan artıq kompüter qarşısında oturmaq ürək xəstəlikləri riskini 3, ölüm riskini 2 dəfə artırır. Başqa bir araşdırma görə, gündə bir saat televizora baxmaqla ömrümdən 22 dəqiqə azalır, ömür boyu gündə 6 saat televizora baxmaqla, ömrümüz 5 il qısaldır. Yaponiyalı alimlərin araşdırmasına görə, günün əsas hissəsini oturaq keçirirsinizsə, çox hərəkət etsəniz belə, xəstəlik riski aradan qalxmır. Araşdırmalara görə, insanlar həftədə 64 saati oturaq, 28 saati ayaqda duraraq, 11 saati isə gəzərək keçirirlər. Bu da gündə təxminən 9 saatdan çox oturmaq deməkdir. Nə qədər çox fiziki hərəkət edilərsə, oturma saatını azaltmağa təsir etmir. Əzələləriniz, xüsusən də ayaq əzələləriniz hərəkətsiz qalanda bədəndə qan dövranı azalır. Bu zaman da daha az qan, şəkər və yağ istifadə edilir, ürək, şəkər xəstəlikləri riski artır.

Amerikalı alimlərin araşdırmasına görə, gündə 6 saatdan çox oturan adamın ürək xəstəliklərinə tutulma riski 18% artır, 3 saat və daha az oturan biri ilə müqayisədə şəkər riskinə tutulma ehtimalı 7.8% çox olur.

Amerikanın Xərçəng Araşdırmaları İnstitutunun araşdırmasına görə, oturmaq xərçəngin əsas xəbərcisidir, nə qədər otursanız, risk o qədər artır. Üstəlik, sonradan hərəkət etsəniz belə uzun müddət oturmağınızı kompensasiya etməyəcək. Oturanda ayaqlarınızdakı damarlarda qan toplanır. Kalorinin xərclənməsi 1-ə düşür ki, bu da gəzdiyiniz zaman sərf olunanın 1/3-ə bərabərdir. İnsulin müqavimətinizin 24% azalır və bu da şəkər xəstəliyinə tutulma riskini artırır.

Yuxuda da yeyib kökəlmək mümkünmü?

İngiltərənin Çeşir qraflığındakı Uorinqton şəhərində yaşayan Lesli Kusak hər gecə yuxusunda 2500 kalorilik yemək yeyir. Nadir qida pozuntusu xəstəliyi olan NSRED (Nocturnal Sleep-Related Eating Disorder) sindromu xəstəsi olan 55 yaşlı qadın hər gecə yuxuya gedəndən sonra gecənin bir aləmində durur, evin birinci mərtəbəsindəki mətbəxə enir, önlüyünü taxır, meyvə və tərəvəz yeyir, yumurta qırır, ən müxtəlif xörəklər bişirir.

Amma 55 yaşlı qadın oyananda nə etdiyini əsla xatırlaya bilmir. 3 övlad anası olan Kusak gecə nə bişirib yediğini yalnız səhər

saatlarında mətbəxi təmizləyəndə anlayır. Marketdə çalışan və təqaüdə çıxan Kusakın yeganə dərdi gecələr yuxulu-yuxulu dolaşması, yemək bişirib yeməsi deyil. Yuxulu olduğu üçün

o, gecələr dəfələrlə vazelin, yuyucu toz və boya kimi zərərli maddələri də bişirərək yeyib.

NSRED sindromu ilk dəfə 1955-ci ildə aşkarlandı.

Sosial şəbəkələrin populyarlığı azalıb

“SimilarWeb” tədqiqat mərkəzinin əməkdaşları internet istifadəçiləri arasında sosial şəbəkələrin populyarlığı ilə bağlı araşdırma aparıb. Məlumat olub ki, son zamanlar facebook, instagram və twitter kimi sosial şəbəkələrin populyarlıqları azalıb, onları messengerlər əvəzləyir.

Araşdırmalar zamanı

sosioloqlar Braziliya, Hindistan, Cənubi Afrika Respublikası, ABŞ və Avropadan olan 100 min nəfər internet istifadəçisi arasında sorğu aparıblar. Bütün bu ölkələr və qitələrdə twitterin istifadəçiləri arasında 23,4 faiz, facebook sosial şəbəkəsinin 8 faizdən çox, instagramın populyarlığında isə 23,7 faiz azalma müşahidə olunur.

şahidə olunur.

Bundan başqa, araşdırma zamanı müəyyən olub ki, hər bir facebook istifadəçisi gündəlik olaraq saytda 34 dəqiqə, instagram istifadəçisi bundan iki dəfə az - 17 dəqiqə keçirir. Həmçinin məlum olub ki, İspaniyada istifadəçilər daha çox - gündəlik olaraq 23 dəqiqə instagramda otururlar. Braziliyada isə bu rəqəm 12,5 dəqiqə təşkil edir.

“SimilarWeb” tədqiqat mərkəzində hesab edirlər ki, sosial şəbəkələrin əvəzinə daha populyar whatsapp, facebook messenger, line, viber və weChat kimi messengerlər gəlib. Hazırda onların ümumi auditoriyası 3 milyard akkaut təşkil edir.

QOÇ - Yalnız sağlıq durumunuza diqqət ayırmalısınız. Yaxşı bilirsiniz ki, hirsli başda ağıl olmür. İndiki həssas məqamda isə ağılsızlıq heç kimə xeyir gətirmir. Qidanıza da fikir verin.

BUĞA - Hansısa gərginliyi gözləməyə dəyməz. Ən azından bu gün ağıllı və təmkinli olmanız bütün prosesləri xeyrinizə döndərəcək. Ən böyük uğurlarınız fəaliyyət zəminində mümkündür.

ƏKİZLƏR - Ümumi süstlüyünüzü nəzərə alıb qızgın fəaliyyətə ara verin. Bunun əvəzində ailə üzvlərinizlə, sizə yaxın olan insanlarla birgə olmaq, köhnə qayğılardan bir qədər uzaqlaşmaq məsləhətdir.

XƏRÇƏNG - Əgər hər hansı mübahisəyə yol verməsəniz, qərəzli çıxışlar etməsəniz, ulduzlar sizi sevindirəcək. Hətta şəxsi büdcənizdə müəyyən artımlar da mümkündür. Riskli dəvətlərdən yayın.

ŞİR - Hiss olunur ki, gərgin bir ərafə yaşamaqdasınız və bu, daxili gərginliyinizi artırır. Odur ki, gün ərzində daha çox istirahətə yer ayırın. Ulduzlar sizə maddi dəstək verəcək.

QIZ - Təcrübəniz olmayan, başınız çıxmayan məsələlərə münasibət bildirməyin. Bu, sizi gözəndən sala bilər. Yaxşı olar ki, əsas diqqətinizi son vaxtlar güclənən ağrılarınıza yönəldəsiniz.

TƏRƏZİ - Ünsiyyətdə olduğunuz hər kəsi ciddi şəkildə dinləyin, onların problemlərinə laqeyd qalmayın. Elə davranın ki, sizə etibar edən şəxslərin gözündən düşməyəsəniz. Uzaq səfərləri təxirə salın.

ƏQRƏB - Maraqlı sövdələşmələrdə iştirakınız gözlənilir. Hətta ola bilər ki, bu amil növbəti bir neçə ayın uğurlarını da artırsın. Amma bütün işgüzar görüşləri günün ikinci yarısına salmalısınız.

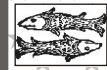
OXATAN - Münasibətlər zəminində yaranmış gərginliyi aradan qaldırmaq istəyirsinizsə, bu sətiləri oxuduğunuz andan hərəkətə keçin. Sonra gecikə bilərsiniz. Sevgiyə xüsusi həssaslıq göstərin.

OĞLAQ - Maliyyə uğurlarını nəzərə almasaq, ixtiyarınızda olan bu təqvimdən o qədər də razı qalmayacaqsınız. Buna baxmayaraq saat 14-17 arası yeni işlərin müzakirəsinə başlamaq olar.

SUTÖKƏN - İkitərəfli əməkdaşlıq zəminində uğurlarınız labüddür. Amma gərək daxili sabitliyinizi qoruyasınız ki, nəticə uğurlu olsun. Günün ikinci yarısında digər yeniliklər də olacaq.

BALIQLAR - Kənar məsləhətlərə ciddi şəkildə aludə olmayın. Amma bu, o demək deyil ki, kiminsə ədalətli qərarlarını tapdayasınız. Hər halda bu gün gələcək fəaliyyəti təyin etmək olar.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Adamı qarət etdilər, sonra da doladılar

Böyük Britaniyanın Nottinqemşir qraflığında iki qarətçinin qoribə hərəkəti dünyanı təəccübləndirib. 28 yaşlı Ana Xan və 25 yaşlı Taniqa Hikkins 26 yaşlı Kristofer Pyunun evinə basqın ediblər, onu bıçaqla hədələyərək, 50 dollara yaxın pulunu alıblar. Sonra isə qarət etdikləri şəxsi rep musiqisinin sədaları altında raqs etməyə vadar ediblər.

Saat yarım boyunca qurbanı oynadan qadınlar eyni zamanda onun qulaqcığını, çoxlu sayda siqaretlərini, bahalı alışqanını da oğurlayıblar. Pyu pəncərədən qaçmağa və polis çağırmağa nail olub: “Mən bunu çox qəddar, aqressiv hərəkət hesab edirəm. Onlar üçün bu, zarafat idi, amma çox uzağa getdilər”. Bunu da kişinin vəkili Hikkins Deniek Çerç söyləyib. Dəqiqələşdirmələr zamanı aydın olub ki, qadınlar daha öncə məhkum həyatı yaşayıblar. Son hərəkətlərinə görə isə onları 3 il 9 ay müddətinə həbs ediblər və Pyuya 5 il boyunca yaxınlaşmağı qadağan ediblər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.